

Aalborg Universitet

Bekymringsamtaler i det kriminalpræventive arbejde med unge

-Et kvalitativt casestudie af fagprofessionelles
bekymringsamtaler i kommunalt regi

Astrid Viola Kallmeyer

Gruppe 19

Kandidatspeciale i Kriminologi: 4. semester

Vejleder: Annick Prieur

Antal ord: 22.962

Dato: 3. Juni 2019

Tro- og loveerklæring

Det erklæres herved på tro og love, at jeg/samtlig gruppes medlemmer egenhændigt og selvstændigt har udformet nærværende projekt. Alle citater i teksten er markeret som sådanne, og projektet eller væsentlige dele af det har ikke tidligere været fremlagt i anden bedømmelsessammenhæng.

Jeg er bekendt med reglerne for eksamenssnyd, herunder også plagiering, og har læst Aalborg Universitets regler på:

<http://www.studerende.aau.dk/Eksamenssnyd+-+hvordan+undg%C3%A5r+du+det%3F/>

Jeg er bekendt med, at overtrædelse af reglerne vil blive indberettet for rektoratet og i sidste ende kan ende med bortvisning.

Endelig står jeg inde for, at antal ord anført på forsiden stemmer overens med virkeligheden.

Abstract

This master thesis contains an empirical qualitative investigation of the phenomena *concern conversations* in the Danish social system. A concern conversation is an early effort towards juveniles between 10 and 18 years, who has committed crime or displayed a deviating behavior associated with crime risk. The purpose of the concern conversations is to prevent juveniles to commit crime in the future and entering a criminal career. The conversations are usually a result of collaboration between social authorities and the police, and typically both the juvenile and its parents are convening these conversations.

This master thesis investigates how the social specialists seek to achieve changes in the juvenile, through these conversations, in order to prevent crime. Furthermore it contains an investigation of how the social specialists understand a difficult and a successful conversation.

These problems are investigated using a qualitative approach based on case design with an adaptive approach that considers both the empiricism and the theory. The empirical data is composed of six interviews with specialists from social authorities, two observations from conversations, and two interviews with juveniles who had received intervention from the Danish social system. The theoretical framework is based on a power perspective, deterrence theory and labelling theory.

The result of the investigations indicate that the social specialist finds a conversation successful in cases where 1) the juvenile accepts their responsibility for the actions, or accepts that the question about guilt are not discussed, and 2) the juvenile is willing to participate in a dialogue about the juvenile's life. A conversation is deemed difficult in cases where 1) the juvenile denies their involvement, or 2) the juvenile declines to participate in any dialogue, which is an obstacle for obtaining changes through dialogue, including questions and answers from the juvenile.

From the empirical data presented in this thesis, it is found that the authorities rarely want to speak with the juveniles about the reason for the action or behavior, including the blame. Instead they primarily focus on the juvenile's social life, like family, spare time and friends, and highlight positive things around the juvenile.

Moreover, it is found that the social specialists seek to obtain changes in the juveniles through alienated alterations in the life of the juvenile. Alterations as forward-looking efforts and agreements primarily related to the juveniles social life.

Often, the conversations begin by informing the juvenile about consequences and punishment for crime, which indicates a seeking for changes in the juvenile by deterrence from crime. Effect evaluations of preventive initiatives show that deterrence does not influence criminal relapse, which gives reason to question whether this has the intended influence on the juveniles and crime.

From the empirical data it is also found that the more often the social authorities are in contact with the juvenile, the more the conversations will be about consequences and orientation will shift towards deterrence. Theory suggest that the juveniles alienated from the community will be most likely to react defiantly, whereas those socially bonded to the conventional community will be more likely to be deterred. Hence, an attempt to deterrence juveniles with weaker bonds to the community is questionable, and it is therefore doubtful if this approach leads to any changes in the juvenile. Consequently, it is questioned if it will be more effective to aim at alienated alteration approach in the case of re-criminal juveniles.

Indholdsfortegnelse

Indledning	7
Problemfelt	9
Dialogen som styring.....	12
Stemplingsrisiko.....	12
Problemformulering	14
Tidligere forskning	14
Metode	17
Undersøgellesdesign.....	18
Adaptiv tilgang.....	19
Empirisk grundlag	20
Rekruttering af informanter.....	20
Kvalitative interviews.....	21
Deltagerobservation.....	21
Ethiske overvejelser.....	25
Bearbejdning af empiri.....	26
Kvalitetskriterier	26
Teoretisk udgangspunkt	28
Governmentality	29
Styringsteknologi.....	31
Selvledelse.....	32
Afskrækkelsesteori	33
Stemplingsteori	34
Defiance Theory.....	35
Kombinationen af de teoretiske perspektiver	36
Analyse	37
Introduktion	38
Et fællessprog	40

Den løsningsfokuserede tilgang	46
Løsninger	48
Opsamling.....	55
Diskussion.....	56
Konsekvenser	57
Stempling	62
Uretfærdighed	66
Opsamling	67
Konklusion	69
Litteraturfortegnelse	71
Bilagsfortegnelse	75

Indledning

Dette speciale omhandler den dialog, der finder sted mellem fagpersoner og unge i forbindelse med bekymringssamtaler. Dialogen mellem professionelle og borgere kan anses som styringsinstrument inden for flere forskellige velfærdsområder (Karlsen og Villadsen, 2007:9). Med afsæt i bekymringssamtaler som styringsinstrument vil nærværende speciale undersøge, hvordan kommunale fagpersoner anvender bekymringssamtalen til at skabe forandring hos unge, der har begået kriminalitet eller har udvist en adfærd, der kan være forbundet med en øget kriminalitetsrisiko.

Bekymringssamtaler er oprindeligt et kriminalitetsforebyggende redskab udviklet i Norge. I 2003 blev det første gang anvendt i Danmark og har sidenhen spredt sig til alle landets politikredse som en primær del af politiets forebyggende arbejde (Pedersen, 2013:39). Bekymringssamtalerne er indført i kommunalt regi i forbindelse med samarbejdet mellem kommuner og politi (forebyggelsesbetjente fra kommunernes respektive politikredse). Dette samarbejde udspringer af retsplejelovens § 115. Bestemmelsen giver myndighederne mulighed for at udveksle oplysninger om privatpersoners forhold i sager med et kriminalpræventivt formål. Oplysninger kan spænde over alt fra økonomiske og sociale forhold til kriminalitetsrelaterede ditto (Johansen, 2018:277). Det er denne bestemmelse, der danner grundlaget for det tværfaglige samarbejde, der foregår i forbindelse med bekymringssamtaler og ses i praksis som ugentlige møder mellem politi og kommune, kaldet §115-møder.

I kommunalt regi er §115-møderne, herunder bekymringssamtalerne, forankret i SSP-samarbejdet. SSP-samarbejdet er et kriminalitetsforebyggende samarbejde mellem skoler, socialforvaltning og politiet. Det er meget forskelligt, hvordan de enkelte kommuner har organiseret samarbejdet med politikredsene, og der er ligeledes forskel på, hvornår og hvordan bekymringssamtaler anvendes (Johansen, 2018:276). Mens rigspolitiet har udarbejdet retningslinjer til politikredsene for brugen af bekymringssamtaler, herunder hvornår fagpersoner skal indkalde til bekymringssamtale, er der i forbindelse med nærværende undersøgelse fundet en mere divergerende anvendelse af brugen i kommunalt regi, idet de enkelte kommuner har forskellige måder at foretage denne vurdering på (DKR:2009 ; Fuglsang, 2016:3). Nogle har udarbejdet et decideret redskab såsom et skema, mens vurderingerne i andre kommuner hviler på et fagligt skøn. I kommunalt regi kan det desuden enten være en repræsentant fra SSP, der afholder samtalen, eller det kan være den

unges sagsbehandler, såfremt den unge er tilknyttet én (Bilag 3:1). Det er derfor væsentligt at pointere, at det ikke er hensigten med denne undersøgelse at give en præcis beskrivelse af, hvornår og hvordan bekymringssamtaler i kommunalt regi anvendes.

I nedenstående præsentation af bekymringssamtalernes anvendelse tages der udgangspunkt i det nærværende speciales empiri, der hovedsageligt udgøres af interviews med fagpersoner fra tre forskellige kommuner.

I de undersøgte kommuner er det på §115-møderne, det drøftes, hvorvidt der skal afholdes en bekymringssamtale eller ej. Samarbejdsrådet tager udgangspunkt i politiets lister over, hvilke unge de har registreret inden for en tidsperiode på typisk en uge, da møderne afholdes ugentligt. De unge kan være havnet på politiets liste ved at politiet har antruffet den unge midt om natten, den unge er blevet anmeldt for en lovovertrædelse, eller at den unge er mistænkt/sigtet i en sag hos politiet (Bilag 4:1f). Politiets lister er bestemmende for, hvilke unge der drøftes på møderne, og det foregår som nævnt ved en udveksling af politiets hhv. kommunens oplysninger om den unge. På baggrund af de sammenholdte oplysninger vurderes de enkelte unge, og det besluttes, hvad der fremadrettet skal foregå, herunder om der skal afholdes bekymringssamtale. Derudover tages der stilling til, hvem der skal afholde mødet, og hvem der skal deltage ved mødet. Denne vurdering har hovedsageligt afsæt i fagpersonernes vurdering af den unges adfærd eller handling og graden af bekymring for den unge og foregår således ved et tværfagligt skøn i de undersøgte kommuner (Bilag 4:2).

Bekymringssamtaler anvendes i forbindelse med unge mellem 10 og 18 år og kan både omfatte unge, der allerede er ”kendt” i systemet samt i tilfælde af førstegangskriminalitet. Derudover benyttes samtalerne ligeledes i tilfælde, hvor kommune og politi vurderer, at den unge har udvist en adfærd, der kan være forbundet med en øget kriminalitetsrisiko. En bekymringssamtale kan således være den unges første møde med kommunen, men i mange tilfælde kender fagpersonerne allerede den unge (Bilag 1:2). Målgruppen for samtalerne udgør således potentielt alle unge, som kommunerne får kendskab til gennem politiet.

Som beskrevet har kommunerne adopteret bekymringssamtaler fra politiet, hvorfor samtalerne ikke er rodfæstet i lovgivningen på det sociale område. Dog er kommunerne efter servicelovens § 57 c forpligtet til at afholde netværkssamråd, når de bliver bekendt med, at en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet:

”Kommunalbestyrelsen skal, senest 7 dage efter den har modtaget dokumentation fra politiet om, at en ung under 18 år er mistænkt for at have begået alvorlig kriminalitet, indkalde den unge, forældremyndighedsindehaveren, eventuelt relevante personer fra netværket og relevante fagpersoner til et netværkssamråd.”

I litteraturen adskiller de to former for møder sig, idet netværkssamråds formål beskrives med fokus på at afklare eventuelle foranstaltninger og tiltag, der kan aftales på selve mødet. Mødet beskrives altså ikke som indsatsen i sig selv, men nærmere som en afklaring og en eventuel opstart på et samarbejde (Fuglsang, 2016). I den begrænsede litteratur om bekymringssamtaler beskrives mødet som værende et værktøj i politiets regi, som ikke har samme mulighed for at iværksætte videre foranstaltninger og lignende. Bekymringssamtalernes formål beskrives derfor som et kriminalpræventivt værktøj i sig selv (Pedersen, 2013).

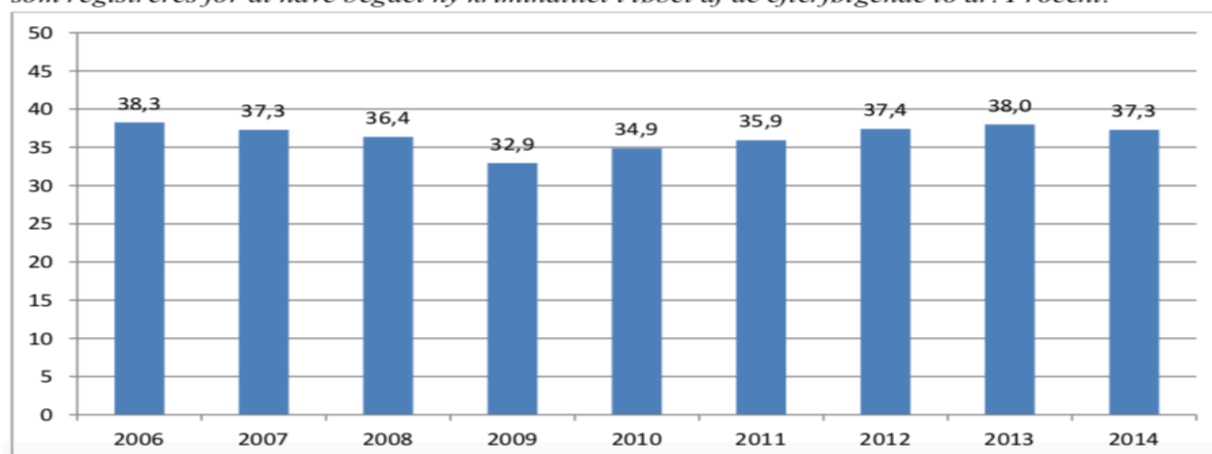
I de undersøgte kommunale praksisser er der dog ikke fundet forskelle mellem de to samtaler. I praksis italesættes begge former for samtaler ofte under fællesbetegnelsen bekymringssamtale. Forskellen mellem møderne beror derfor på, hvorvidt kommunen er lovgivningsmæssigt forpligtet til at afholde mødet, eller om der på baggrund af faglige vurderinger vælges at afholde en bekymringssamtale. I nærværende speciale benyttes udelukkende begrebet bekymringssamtaler på trods af, at fagpersonerne i princippet kan henvise til et møde, der har været afholdt efter servicelovens §57 c. Desuden omhandler nærværende speciale selve dialogen i bekymringssamtalerne og forhold omkring den, og beskæftiger sig ikke i længerevarende forløb mellem unge og kommunen.

Problemfelt

Der er i hele landet sket i stort fald i den registrerede børne- og ungdomskriminalitet i perioden 2006-2017. Opgørelser fra Justitsministeriet peger dog på, at trods en lille stigning i 2016-2017 er registreringerne af sigtelser og mistanker fortsat faldende (Kyvsgaard, 2018:31). Ifølge Justitsministeriet tyder faldet på, at færre børn og unge kommer i kontakt med politiet end tidligere, og at det er ændringer i ungdomskulturen, der har størst forklaringskraft (ibid.:132). Studier viser, at brugen af alkohol blandt unge er faldet, og at de opholder sig mindre på offentlige steder uden voksenkontrol end før i tiden. Derudover har samværsformerne ændret sig, idet der i dag i højere grad benyttes virtuel kontakt frem for fysisk kontakt (ibid.:133). Det er altså primært de livsstileorienterede faktorer der har

forklaringskraft i forbindelse med faldet i ungdomskriminalitet. I et dansk studie fremgår det, at unge, der hyppigt færdes i butikcentre og lignende, måske med kriminelle venner og måske påvirkede, har en betydeligt større risiko for at begå kriminalitet end andre med de samme individuelle faktorer for kriminalitet, hvorfor der peges på, at en stor mængde af den ungdomskriminalitet, der begås, er relateret til livsstilsfaktorer frem for mere individuelle faktorer (ibid.:134). At faldet i den registrerede ungdomskriminalitet skyldes, at færre unge kommer i kontakt med politiet, og ikke er en mindskning af den enkeltes tilbøjelighed til at begå kriminalitet, understøttes af recidivstatistikken. Recidivtilbøjeligheden blandt de 10-17-årige har været nogenlunde stabil i perioden. Nedenstående tabel viser recidivtilbøjeligheden på landsplan i perioden.

Figur 7. Andel børn og unge i alderen 10-15 år, der er registreret for kriminalitet 2006 til 2014, og som registreres for at have begået ny kriminalitet i løbet af de efterfølgende to år. Procent.

(Kyvsgaard, 2018)

På baggrund af dette kan ændringer i recidivtilbøjeligheden således ikke siges at have bidraget væsentligt til den faldende ungdomskriminalitet (Kyvsgaard, 2018). Ud fra en sådan anskuelse af udviklingen inden for ungdomskriminalitet kan samfundets reaktioner over for førstegangskriminalitet således ses som et stadig kriminologisk relevant og væsentligt område at beskæftige sig med.

Kriminalitetsforebyggelse er blevet et spørgsmål, der rækker langt udover bare befolkningens sikkerhed. Der påpeges på, at der i Vesten ses en tendens til at gå fra at reagere på lovbrud til et ønske om at forebygge kriminalitet (Garland, 2001; Johansen, 2018:268). Samtidig er forebyggelsen af kriminalitet i dag blevet et spørgsmål om samarbejde mellem myndigheder. Det hviler på en erkendelse af områdets kompleksitet og at de enkelte myndigheder sjældent ville kunne afhjælpe alle de udfordringer, der kan have betydning for, om en person begår

kriminalitet (Jørgensen et al., 2012:37). Mette-Louise Johansen (2018) peger, på baggrund af sit feltstudie, på at særligt ungdomskriminalitetsforebyggelsen i Danmark er blevet et udbygget velfærdsprojekt og et spørgsmål om både trivsel, risiko og sårbarhed. Der er således sket en sammenkobling af det traditionelle kriminalpræventive arbejde og det sociale arbejde (Johansen, 2018:268). Nærværende speciale omhandler ikke dette samarbejde, men bekymringssamtaler ses i forlængelse af denne sammensmeltning af det sociale system og politiarbejde, da begge myndigheder ofte er repræsenteret under samtalerne.

Den nationale forebyggelsesindsats er ligeledes blevet intensiveret og har løbende fået flere ressourcer og ekspertise fra flere forskellige faggrupper (ibid.). Dette må ses i lyset af det store politiske fokus, der gennem en længere årrække har været på ungdomskriminalitet og som nu er mundet ud i oprettelsen af ungdomskriminalitetsnævnet. Argumentationen for dette bunder blandt andet i, at der må gribes tidligt ind over for unge, der begår kriminalitet. De skal mødes med en mærkbar reaktion i form af konsekvenser fra samfundets side. Der er således særligt fokus på at styrke samarbejdet mellem myndighederne og møde de unge med en tidlig indsats og konsekvenser (Regeringen, 2018).

Der ses således både en udvikling mod en mere konsekvenspræget tilgang og et ønske om at involvere det sociale arbejde, herunder de enkelte kommuner, der har fået en stadig større rolle i den samlede forebyggelsesstrategi på nationalt plan (Johansen, 2018:266).

Denne sammensmeltning af faggrupper og de forskellige strømninger på områder er blevet problematiseret. Undersøgelser på velfærdsområdet peger på, at den interne kompleksitet og diversitet, som fagpersonerne skal navigere rundt i, kan skabe et uforeneligt meningsindhold og gøre det absurd for fagpersonerne. Der peges på, at det kan medføre en ansvarsforskydning på tværs i systemet. Desuden at det kan betyde en forsimpning af løsningsmodeller, og at systemet ikke kan indfange og håndtere den kompleksitet, feltet rummer (ibid.:268).

Ydermere peges der på, at undersøgelser af den danske policy-udvikling giver blik for tendenser på det politiske niveau men ikke kan sige, hvad der foregår på frontlinje-niveauet og den daglige praksis mellem fagpersoner og deres målgruppe, som netop er stedet, hvor ændringer i politikken skal implementeres, og hvor den egentlige forandring skal finde sted. Der argumenteres således for, at der er behov for at se på praksis og medtænke kontekster. Det vil sige den daglige sociale praksis, som de benyttes i (Johansen, 2018:268; Knudsen og Khawaja, 2017:266).

Der kan altså være problematikker forbundet med den sammensatte og komplekse praksis omkring bekymringssamtaler i kommunalt regi, som forskning på policy-niveau ikke indfanger. På den baggrund synes det relevant og væsentligt at beskæftige sig med bekymringssamtalen på frontlinje-niveauet i kommunal praksis. Dette også i lyset af den ikke-ensrettede kommunale praksis i anvendelsen af bekymringssamtaler, hvorfor de må betragtes kontekstafhængige. Nærværende undersøgelse tager derfor udgangspunkt i et kvalitativt casedesign og belyser anvendelse gennem seks fagpersonsinterview og to observationer af bekymringssamtaler for at skabe et nuanceret og dybdegående blik på dialogen i samtalerne.

Dialogen som styring

Der er inden for en lang række velfærdsområder sket en forskydning i, hvem der skal tale mest i dialoger mellem myndigheds personer og borgere. Førhen så man tavse patienter, klienter eller borgere, der blev talt til af eksperten; i dag skal de tale mere. Der er altså sket en forandring på velfærdsområdet i forhold til, hvem der anses for at have noget gyldigt at sige i rummet mellem myndighed og borger. Der peges på, at forskydningen mellem eksperten og borgeren er udsprunget af en kritik mod tidligere tiders undertrykkelse eller fratagelse af borgerens ansvar (Karlsen og Villadsen, 2007:13). Undersøgelser peger imidlertid på at dialog og mødet, mellem borger og system, anvendes som styringsinstrument. Forstået som en styring og ledelse af borgeren mod en ønsket forandring. Undersøgelserne har afsæt i magtteoretiske perspektiver og anser systemrepræsentanten som indehavere af magten til at styre (Karlsen og Villadsen, 2007 ; Järven og Mortensen, 2005:13).

Bekymringssamtalen kan derved betragtes som en mulig styring af den unge, der potentielt kan skabe forandring hos unge. På den baggrund er det fundet relevant, blandt andet, at anlægge et styringsperspektiv på dialogen mellem fagpersoner og unge, med afsæt i Michel Foucaults begreb om governmentality som teoretisk ramme. Det kan give indblik i hvordan dialogen i bekymringssamtalerne, er en måde, hvorpå fagpersonerne søger forandring blandt unge med henblik på at forebygge kriminalitet.

Stemplingsrisiko

Som nævnt har bekymringssamtalerne et kriminalitetsforebyggende sigte. Det har dog på nuværende tidspunkt ikke været muligt at udarbejde en effektmåling, der kan pege på en

præventiv effekt. Dette vil blive nærmere belyst i kapitlet *tidligere forskning*. Da effekten af bekymringssamtaler ikke er entydig, findes det væsentligt at fremhæve, at bekymringssamtaler kan være forbundet med mulige negative konsekvenser, idet de blandt andet anvendes i forbindelse med førstegangskriminelle, der har begået ikke-alvorlig kriminalitet. Dette fordi det kan betragtes som myndighedernes indgriben i den unges liv med henblik på at håndhæve strafferetlige regler. I litteraturen om stemplingsrisiko er det ofte mødet med politiet, der relateres til stempling (Jørgensen et al., 2015:97). Da bekymringssamtaler ofte foregår i samarbejde mellem politi og kommunale fagfolk, findes det derved relevant at beskæftige sig med stemplingsrisikoen og diskutere, hvordan denne risiko kan ses i relation til bekymringssamtalen. Nyere studier tyder på, at stemplingen ikke udelukkende drejer sig om afvigende adfærd. Stempling kan ligeledes medføre, at det bliver sværere at få job, og at den unge trækker sig fra konventionelle fællesskaber og søger mod kriminelle miljøer, hvilket kan medføre øget kriminalitet (ibid.:98). Studier har påvist en sammenhæng mellem unge, der har begået kriminalitet og som er blevet mødt med en strafferetlig sanktion, og øget kriminalitet (ibid.:100).

På den baggrund synes det relevant at beskæftige sig med en mulig stemplingsrisiko, når man i anvendelsen af bekymringssamtaler griber tidligt ind i de unges liv, uden at de nødvendigvis har begået kriminalitet. Hensigten er ikke at belyse, hvorvidt bekymringssamtalen kan medføre stempling eller ej, men at inddrage stemplingsteoretiske perspektiver for at diskutere fagpersonernes indgriben i de unges liv.

Opsamlende ses der dermed en tendens til et øget politisk fokus på konsekvenser, en sammensmeltning af det sociale arbejde og det kriminalpræventive arbejde, samt en forskydning i dialogerne mellem myndigheder og borgere, der potentielt kan skabe forandring hos de unge.

Det er med afsæt i disse tendenser fundet relevant og interessant at beskæftige sig med hvordan bekymringssamtalen kan forebygge kriminalitet. Nærværende speciale tager udgangspunkt i anvendelse af bekymringssamtalen og den dertilhørende dialog, med henblik på at undersøge hvordan fagpersonerne søger forandring hos de unge, der kan forebygge kriminalitet. Forandringen undersøges med afsæt i henholdsvis et kriminologisk perspektiv på afskrækkelse og et magtsteoretisk perspektiv i form af Foucaults begreb om governmentality. Ydermere er det fundet relevant at inddrage stemplingsteori.

Formålet med nærværende speciale er således at undersøge hvordan kommunale fagpersonerne gennem bekymringssamtaler søger at skabe forandring hos unge, der kan forebygge at den unge begår kriminalitet eller begår kriminalitet igen. De unge udgør piger og drenge, der har begået en kriminel handling eller har udvist en adfærd, som fagpersonerne vurderer kan være relateret til øget kriminalitetsrisiko.

Problemformulering

Hvordan søger fagpersoner i kommunalt regi at skabe forandring hos unge gennem bekymringssamtaler, og hvordan betragtes henholdsvis en svær og en vellykket bekymringssamtale?

Underspørgsmål

- Hvilke styringsformer kan spores i fagpersonernes praksis omkring bekymringssamtaler?
- Hvordan kan styringsformerne påvirke de unge i relation til at begå kriminalitet?

Hvordan kan stemplingsrisiko og afskrækkelse fra kriminalitet betragtes i forbindelse med bekymringssamtaler?

Tidligere forskning

Dette afsnit har til hensigt at belyse den tidligere forskning vedrørende bekymringssamtaler i relation til forebyggelse af kriminalitet. Afsnittet er ikke en samling af de forskningsresultater der inddrages i nærværende speciale, da der i analysen løbende vil blive inddraget forskningsresultater fra forskellige forskningsområder efter relevans og med afsæt i empiriske fund.

Der er i forbindelse med orienteringen i den tidligere forskning vedrørende bekymringssamtaler søgt på databaserne Google Scholar, Primo (AUB) og Bibliotek.dk. Det primært anvendte søgeord var bekymringssamtaler. Da det hovedsageligt er studenterprojekter og evalueringer af enkelte kommuner, der har beskæftiget sig med

fænomenet i en kommunal kontekst, gav det et begrænset antal hits. Søgningen blev derfor udvidet på baggrund af kendskabet til kommunernes praksis og rummer derfor også netværkssamråd.

Der foreligger ikke evidensbaseret entydige resultater vedrørende bekymringssamtalers kriminalpræventive effekt, hverken internationalt eller nationalt. Der er generelt ikke megen forskning vedrørende virkninger af bekymringssamtaler. Der er identificeret to undersøgelser, der omhandler netværkssamråd, og én, der omhandler bekymringssamtaler. Nedenfor vil de tre eksisterende undersøgelser, der alle er udarbejdet af Justitsministeriets forskningskontor, blive præsenteret.

Kortlægning og evaluering af politiets brug af bekymringssamtaler og -breve

Kortlægningen er baseret på oplysninger, fremsendt af politiet, om de bekymringssamtaler og -breve, der har været gennemført i politikredsene i 2011-2013 samt interview med 32 forskellige medarbejdere, der på den ene eller anden måde arbejder med bekymringssamtaler. På baggrund af dette viser kortlægningen blandt andet, at: 1) Der er stor variation i brugen af bekymringssamtaler blandt de forskellige politikredse; 2) samtalerne hovedsageligt benyttes i sager med unge, der har begået kriminalitet eller færdes ude på tidspunkter, på steder eller med personer, der vurderes at øge risikoen for kriminalitet; 3) formålet med samtalerne er at inddrage forældrene og ændre den unges adfærd; 4) samtaler ikke har en fast struktur men er bygget op omkring den eller de hændelser, der har givet anledning til samtalen; 5) der ofte sker en kortlægning af den unge ud fra temaer som familie, skole, fritid og fremtiden (Pedersen, 2013:2).

Det har i evalueringen været forsøgt at undersøge den kriminalpræventive effekt af bekymringssamtaler, men da det ikke var muligt at skabe en sammenlignelig kontrolgruppe, konkluderes det, at det ikke var muligt at gennemføre en effektevaluering, der på overbevisende vis kunne pege på nogen effekt. Siden da har Rigspolitiet udarbejdet en guide til bekymringssamtaler for at ensarte praksis omkring samtalerne og registrering af samtalerne (Pedersen, 2013: 2f). Det er blandt andet besluttet, at man ikke sender bekymringsbreve til forældre til unge, der har været involveret i kriminalitet. Derudover er der udarbejdet forslag

til forberedelse til samtalerne og praksis for registrering af samtaler i politiets journalsystem. Blandt andet for at skabe et datagrundlag til brug for effektmålinger (ibid.).

Netværkssamråd – en effektevaluering af Servicelovens § 57 c

Justitsministeriet har gennemført en effektmåling af den kriminalpræventive effekt af afholdelsen af netværkssamråd. Der er anvendt et kvasi-eksperimentelt design med en sammenlignelig kontrolgruppe, der udgjordes af den gruppe unge, der var i målgruppen for netværkssamråd, men som ”kun” havde modtaget en foreløbig handleplan efter den bestemmelse, der blev erstattet af bestemmelsen med netværkssamråd. Det vil sige, at kontrolgruppen er karakteriseret ved at være historisk, men adskiller sig ikke hvad angår køn, debutalder for kriminalitet og tidligere mistanker og/eller sigtelser (Mulvad-Reinhardt, 2018).

Forsøget blev gennemført med en recidivperiode på både halvandet år og på to år. Effektmålingen viser ikke en statistisk signifikant forskel i recidivrisikoen for de unge i kontrol- og forsøgsgruppen. Det kan derfor som følge af undersøgelsen ikke fastslås, at netværkssamråd har en kriminalpræventiv effekt på målgruppen. Det kan heller ikke fastslås, hvorvidt netværkssamråd har en effekt i forhold til ikke at have modtaget nogen form for indsats, da kontrolgruppen modtog handleplaner (ibid.).

Resultatet er forbundet med væsentlig usikkerhed grundet et mindre datagrundlag. Derudover kan grundlaget for at kunne påvise en kriminalpræventiv effekt være påvirket af, at kun to tredjedele af forsøgsgruppen deltog i et netværkssamråd, og de før-beskrevne barrierer i forbindelse med netværkssamråd kan ligeledes tænkes at være af betydning for målingen (ibid.).

Kortlægning af kommunernes brug af netværkssamråd

Denne kortlægning er ligesom ovenstående udarbejdet af Justitsministeriets forskningskontor og trækker ligeledes på informationer (interviews) fra fagpersoner, ledere mv., der til daglig gør brug af samtalerne (Fuglsang, 2016). Rapporten kan ikke sige noget om effekten af afholdelsen af netværkssamråd men belyser fagpersonernes oplevelser af forskellige fordele og vanskeligheder i forbindelse med afholdelsen af netværkssamråd (ibid.). Fagpersoner oplever sager, hvor skyldsspørgsmålet optager den unge i sådan en grad, at det kommer til at fylde meget på mødet. Skyldsspørgsmålet skal i princippet ikke drøftes på netværkssamrådet,

men fagpersoner oplever alligevel at bruge tid på dette og på at overbevise den unge om, at mødet alligevel skal afholdes. Denne udfordring relaterer sig til, at netværkssamrådet skal iværksættes på baggrund af politiets mistanke, jfr. Servicelovens § 57 c. Derudover fremgår det, at fagpersonerne kan opleve netværkssamrådet som særlig vanskeligt, hvis forældrene er meget vrede, negligerer problemerne eller ikke oplever sig selv som værende medansvarlige i mulige løsninger (ibid.:32ff). Fagpersonerne oplever netværkssamrådene som en fordel i forbindelse med bedre og hurtigere opnåelse af viden blandt relevante aktører omkring den unge. Derudover opleves det, at netværksmødet giver gode muligheder for at inddrage forældrene og andre i den unges netværk (ibid.:35ff). På trods af påpegningen af en række barrierer for at udnytte fordelene ved netværkssamråd konkluderes det, at de deltagende fagpersoner generelt tilslutter sig indførelsen af netværkssamrådet (ibid.:5).

De udfordringer Fuglsangs undersøgelse peger på blandt fagpersonerne, har været med til at give inspiration til udformningen af den empiriske indsamling og fungerer således som en forforståelsesramme for nærværende undersøgelse.

Med afsæt i ovenstående undersøgelser kan dette speciale altså siges at skrive sig ind i et videnshul vedrørende virkningen af bekymringssamtaler. Specialet beskæftiger sig dog ikke med spørgsmålet om, hvorvidt bekymringssamtaler har en kriminalpræventiv effekt eller ej, men derimod om, hvordan fagpersonerne gennem dialogen søger forandring der kan forebygge kriminalitet. Det er hensigten at give et nuanceret billede af den praksis, der udspiller sig, og som kan være med til at bidrage til viden på området og måske fungere som inspiration til, hvordan senere effektmålinger kan udformes og designes på dette multifacetterede sociale område.

Metode

Dette kapitel vil præsentere specialets metodiske overvejelser og tilgang, herunder undersøgelsens empiriske grundlag, etiske overvejelser og en diskussion af specialet i forhold til kvalitetskriterier, herunder reliabilitet og validitet.

Undersøgellesdesign

Dette speciales undersøgellesdesign har afsæt i David de Vaus' udlægning af det kvalitative casestudie. I metodelitteraturen diskuteres det, hvad en case er. Casen kan udgøres af både individer, steder, begivenheder, beslutninger, tidsperioder med videre. Casen skal i denne forbindelse betragtes som det fænomen, der indsamles information om og gøres til genstand for analyse (de Vaus, 2001:220). I nærværende undersøgelse betragtes bekymringssamtalerne, udover at være en styringsform, som et socialt fænomen, der undersøges blandt kommunale fagpersoner, hvorfor casen udgøres af disse kommuner.

Casestudier er velegnede til at undersøge fænomener, hvor det ikke er muligt at lave intervention. Mens det i de eksperimentelle designs er nødvendigt at kunne isolere forskellige variable, er casestudier særligt brugbare, når vi ikke ønsker, eller ikke er i stand til, at udelukke påvirkninger fra variabler (de Vaus, 2001:232). Samtidig er de kvantitative metoder mindre velegnede til at indfange multi-facetterede og følsomme områder, som kriminalitet og forebyggelse ofte er kendetegnet ved (Harboe, 2006:37). Da fænomenet i nærværende speciale blandt andet betragtes ud fra de inkonsistente kvantitative resultater og er kontekstafhængigt, er det kvalitative casestudie fundet mest anvendeligt. Dette kan præciseres som et "embedded case study design", der modsat de holistiske case designs, søger at integrere flere enkeltdele i relation til casen og derved giver bedre mulighed for at indfange modsigelser og nuancer knyttet til casen (de Vaus, 2001:220f). Nærværende undersøgelse inddrager flere kvalitative metoder og supplerer desuden fagpersonernes perspektiver med unges perspektiver.

de Vaus skelner mellem single og multiple cases og argumenterer for, at en multiple case kan tilvejebringe en dybere forståelse af et socialt fænomen, idet fænomenet belyses i forskellige kontekster (ibid.:226f). Da der i denne undersøgelse søges en dybdegående nuanceret viden omkring bekymringssamtaler, er det fundet relevant at belyse bekymringssamtaler fra mere end én vinkel, hvorfor empirien udgøres af mere end en kommune. I den forbindelse må det præciseres, at der dog ikke er tale om et komparativt studie, da empirien ikke har givet anledning til dette. Der er i de undersøgte kommuner ikke fundet væsentlige forskelle i anvendelsen af bekymringssamtaler.

Adaptiv tilgang

Specialets analysestrategi er inspireret af Derek Layders (2011) introduktion af den adaptive tilgang. Denne tilgang trækker både på induktion og deduktion og kan ses som et vekselvirkende forhold mellem teori og empiri. Induktiv metode fremhæver vigtigheden af at lade teoriformuleringer tage afsæt i de empiriske data frem for at lade færdige teorier styre empirien (Jacobsen, 2009:251f). Deduktiv metode tager derimod sigte mod at teste eksisterende teori. F.eks. i forbindelse med testning af, hvorvidt en teori kan generaliseres ud på andre eller større befolkningsgrupper (ibid.:62). De to klassiske forskningsstrategier bevæger sig således sideløbende i hele forskningsprocessen og rummer både en teoritestende og en teorigenererende dimension i tilgangen. Det betyder samtidig, at tilgangen ikke nødvendigvis er en præcis opskrift på en forskningsstrategi, da tilgangen løbende kan formes af det empiriske grundlag og samtidig forme det (Layder, 2011:2f).

I nærværende undersøgelse anvendes Layders grundprincipper for den adaptive tilgang med en mere fri og fleksibel metodik, således at den tilpasses problemfeltet. Det findes hensigtsmæssigt, idet det ikke er sigtet at producere endegyldige og generelle konklusioner. Det er derimod specialets formål at give indblik i fagpersoners praksis og faglige overvejelser i forbindelse med bekymringssamtaler i et kriminalpræventivt perspektiv. Specialet tager således udgangspunkt i et vekselvirkende forhold mellem teori og indsamlet empiri. Desuden belyses relevante temaer, udledt af dette vekselvirkende forhold med tidligere forskning. På den vis trækkes der i specialet både på *grand theory* og *grounded theory*, idet empirien gives en styrende rolle, samtidig med at der anvendes teoretiske begreber til at belyse temaer i empirien og til dels også i forbindelse med at identificere relevante temaer i empirien (Jacobsen, 2009:254). Dette vil blive uddybet i afsnittet *bearbejdning af empiri*.

En af fordelene ved en adaptiv tilgang og ligeledes den kvalitative forskning er, at det giver mulighed for at skabe en vekselvirkning mellem indsamling af data og analyse. Det kan f.eks. være nyttigt, når analysen åbner op for nye spørgsmål eller perspektiver, som tilfældet i udarbejdelse af denne undersøgelse var, da dele af nærværende empiriske grundlag udgøres af en undersøgelse i forbindelse med et praktikforløb, der gav anledning til nærmere undersøgelse og nye spørgsmål (Äkerström og Wästerfors, 2018:162). Dette vil blive uddybet nedenfor.

Empirisk grundlag

Denne undersøgelses empiriske grundlag består af seks kvalitative interviews med fagpersoner, to observationer af afholdte bekymringssamtaler og to interviews med unge, der i deres teenageår har modtaget en form for kommunal intervention. Fire af fagpersonsinterviewene stammer fra et feltarbejde i forbindelse med praktikperioden (september-december 2018), der foregik i en kommunes afdeling for forebyggelse af ungdomskriminalitet.

Rekruttering af informanter

Som beskrevet er en del af det empiriske grundlag indhentet i forbindelse med et praktikforløb i forbindelse med kandidatuddannelsen i kriminologi. Dette gælder fire af de seks fagpersoninterviews samt de to observationer. Da det blev endelig besluttet, at nærværende speciale skulle bygge videre på dette empiriske materiale, begyndte et længerevarende arbejde med at få aftaler om interviews. Da den allerede indsamlede empiri udgjorde fagpersoners perspektiver, var der et ønske om at belyse bekymringssamtaler fra de unges perspektiver. Derfor blev den tidligere praktikkommune samt seks andre kommuner kontaktet med en forespørgsel om, hvorvidt de kunne være behjælpelige med at skabe kontakt til unge, der havde været indkaldt til en bekymringssamtale. Kommunerne blev ligeledes spurgt om eventuel statistik, optælling eller registrering af afholdte bekymringssamtaler. Der blev således benyttet gate-keepers i forsøget på at få interviews med unge (Åkerström og Wästerfors, 2018:147). Det blev i løbet af perioden klart, at det ikke var muligt hverken at få kvantitativt materiale eller kontakt til unge via de kommunale fagpersoner. Fagpersonerne begrundede dette med egen travlhed, at de unge ikke ønskede at deltage, eller at de unge, de var i kontakt med, var for sårbare til interviews.

Da det blev klart, at fagpersonerne i kommunerne ikke kunne være behjælpelige med ungeinterviews, blev egen bekendtskabskreds inddraget, som kan vise sig at have brugbare kontaktpersoner (ibid.:146). Det var særligt i den forbindelse, at det blev tydeligt, hvor mange forskellige betydninger begrebet bekymringssamtaler har, og i hvor mange forskellige sociale sammenhænge det benyttes. De to interviews med unge, som indgår i nærværende empiriske grundlag, er et resultat af, at undertegnede har spurgt i egen bekendtskabskreds, som viste sig behjælpelige ved at spørge i deres eget netværk.

Da det stod klart, at det ikke var muligt at finde flere informanter, der kunne præsentere de unges perspektiv, blev der søgt efter flere fagpersoner. Denne søgning skete dels via kontakt til de kommuner, der allerede var etableret kontakt til, og derudover blev den sociale platform LinkedIn benyttet. Via LinkedIn blev der forholdsvis hurtigt aftalt to interviews med fagpersoner, der har afholdt eller afholder bekymringssamtaler.

Kvalitative interviews

Samtlige interviews er udarbejdet som semistrukturerede interviews, da disse er særligt velegnede til få dybdegående beskrivelser af informanternes oplevelser og perspektiver, som efterfølgende åbner muligheden for at fortolke undersøgelsens fænomen og betydning (Kvale og Brinkmann, 2015:49ff).

Der er i forbindelse med interviewene udarbejdet tre semistrukturerede interviewguides (Bilag 10,11,12). Der er anvendt to forskellige interviewguides i interviewene med fagpersoner, da der i forbindelse med specialets fokus blev tilrettet i den oprindelige, der var udarbejdet i forbindelse med praktikperioden (Bilag 11). Alle interviewguides er opbygget efter de temaer, der ønskedes belyst, et hovedspørgsmål og en søgeretning (Kvale og Brinkmann, 2015:185). Temaerne blev udvalgt med afsæt i problemformuleringen og dens underspørgsmål samt problemfelt bekymringssamtaler. Hovedspørgsmålene under hvert tema er søgt formuleret åbent men samtidig så enkelt og specifikt som muligt (ibid.:189). I interviewguidesene 10 og 12 har søgeretningen udgangspunkt i teori og tidligere forskning. Mens søgeretningen i interviewguiden udarbejdet i forbindelse med praktikperioden fortrinsvis har udgangspunkt i kendskabet til praksis og den tidligere forskning. Søgeretningen blev brugt som en hjælp til, hvad det var relevant særligt at få spurgt informanterne ind til.

Nedenfor præsenteres de metodiske overvejelser i forbindelse med henholdsvis interviews med fagpersoner og interviews med unge, der tidligere har modtaget intervention.

Interview med fagpersoner

Som beskrevet er fire af de seks interviews med fagpersoner, der indgår i nærværende undersøgelse, fra praktikperioden. Interviewene er således udarbejdet i en anden undersøgelseskontekst, hvis formål var at belyse fagpersonernes tilrettelæggelser og faglige overvejelser vedrørende forebyggelsesmekanismer og bekymringssamtaler. Det betyder, at når interviewene inddrages i nærværende undersøgelse, er det med henblik på at genanalysere

datamateriale, som kvalitative data ofte kan give anledning til (Äkerström og Wästerfors, 2018:165). Dette er muligt, da interviewene indeholder dybdegående beskrivelser af fagpersonernes praksis og deres faglige overvejelser i forbindelse med bekymringssamtaler. De to øvrige fagpersoninterviews indeholder samme overvejelser, men der er i højere grad spurgt ind til, hvordan fagpersoner søger at påvirke de unge med henblik på at forebygge, at den unge begår ny kriminalitet.

Interviewene med fagpersoner kan sammenlignes med Kvale og Brinkmanns beskrivelser af eliteinterviews, da man på samme vis kan forestille sig, at fagpersoner i mindre eller højere grad ønsker at fremstille særlige synspunkter, eventuelt i overensstemmelse med den virksomhed, de repræsenterer (Kvale og Brinkmann, 2014:201f; Äkerström og Wästerfors, 2018:145). Der var i denne undersøgelse et ønske om at give plads til fagpersonernes forskellige fagligheder og udlægninger, hvorfor de semistrukturerede interviewguides var en fordel. Derudover var det en fordel forinden afholdelsen af de første interviews at have et kendskab til fagpersonernes praksis og i forbindelse med feltarbejdet allerede at have opnået kendskab til fagpersonernes praksis med hensyn til bekymringssamtaler (ibid.). Herunder hvad der optog fagpersonerne, som foruden kendskab til den tidligere forskning på området ligeledes fungerede som inspiration til udarbejdelsen af interviewguiden.

Fagpersoner repræsenterer som nævnt ofte en bestemt organisationskultur med dertilhørende diskurser og kan være optaget af at fremstille et problem på en bestemt måde (Äkerström og Wästerfors, 2018:144ff). Fagpersonernes beskrivelser kan på trods af det, give et dybdegående og nuanceret indblik i, hvordan de søger at skabe forandring hos de unge. Det giver samtidig anledning til at inddrage de unges perspektiver.

Interview med unge, der har modtaget kommunal intervention

Ifølge Äkerström og Wästerfors er der ofte større chance for at få originale svar, når man interviewer personer med egne erfaringer med sociale fænomener såsom bekymringssamtalen. Dette vil særlig gøre sig gældende, såfremt personerne ikke har noget at miste og ikke har et ønske om at fremstå på en særlig måde. Dette kan særligt opleves, hvis informanten repræsenterer en organisation eller lignende, idet interviewpersonerne da måske ytrer sig mindre åbent og bramfrit (ibid.:146).

Det er blandt andet derfor fundet interessant, at inddrage unges perspektiver. Informant A vil dog udelukkende fungerer, som baggrundsviden for undersøgelsen. Informant A har været tilknyttet støtte-kontakt person, men har ikke haft samtaler med fagfolk i relation til kriminalitet. Informant B har modtaget intervention i form af tre forskellige samtaler i kommunalt regi i forbindelse med, at han havde begået en kriminel handling. Dette interview giver til dels indblik i hans oplevelser med kommunens samtaler, dels indblik i, hvordan samtalerne fik betydning for hans fremadrettede adfærd og forståelse af sig selv. Elementer i samtalerne er sammenlignelige med nogle af de elementer, nærværende analyse har fundet i bekymringssamtaler, hvorfor det er fundet relevant at inddrage B's oplevelser.

Samtidig er det væsentligt at forholde sig til, at de samtaleformer, informanten har deltaget i, ikke er tilrettelagt på samme vis som bekymringssamtalerne i de nutidige beskrivelser fra fagfolkene, hvorfor interviewsene med A og B ikke kan sige noget specifikt om bekymringssamtaler. Dette skyldes blandt andet, at praksis har ændret sig, og at bekymringssamtaler er blevet en langt mere anvendt og systematiseret indsats i forbindelse med forebyggelse af kriminalitet. Dette vil blive nærmere beskrevet under *kvalitetskriterier*.

Foruden at det findes relevant at forholde sig til, at praksis omkring bekymringssamtalerne har ændret sig, findes det nødvendig at forholde sig til, at informanterne skuer tilbage på deres teenageår, og hvordan dette kan have indflydelse på informanternes hukommelse. Særligt i forbindelse med interviews om hændelser, der ligger mange år tilbage i tiden, bliver det relevant at forholde sig til informanternes evne til at huske (Kvale og Brinkmann, 2015:70). Det er forsøgt imødekommet under interviewene gennem Kvale og Brinkmanns punkter omhandlende, hvordan man kan hjælpe informanternes hukommelse på vej. Det drejer sig om, at der er blevet 1) givet stikord i form af spørgsmål vedrørende konkrete hændelser, oplevelser følelser mv.; 2) der er blevet taget udgangspunkt i den/de samtaler/episoder, som informanterne husker bedst; 3) informanterne blev spurgt bredt til episoden i form af en beskrivelse af forløbet under bekymringssamtalen. Disse er søgt anvendt under interviewene og kan være med til at øge validiteten (ibid.:71). Desuden er informanterne gjort opmærksomme på, at det okay at sige, at man ikke kan besvare spørgsmål grundet manglende hukommelse, da det må være at foretrække, fremfor at informanten begynder at gætte.

At informanterne ikke netop har været til samtale men ser tilbage på deres teenageår, kan betyde, at de er bedre i stand til at reflektere over samtalerne betydning og sig selv (Äkerström og Wästerfors, 2018:146). Det ses derfor ikke udelukkende som begrænsende, at

de to informanter ikke netop har deltaget i en bekymringssamtale. Desuden kan det, at interviewpersonerne snakker om noget i deres fortid, betyde, at de lettere svarer frit, idet det formentlig vil fremstå som mindre følsomt at snakke om handlinger, følelser og oplevelser fra deres ungdomsår. Interviewpersonerne har således formentlig ikke længere det samme at miste eller følsomhed for emnet, som kan være tilfældet i forbindelse med interviews om nutidige kriminelle handlinger og følelser (ibid.:149).

Informanterne er således udvalgt på baggrund af deres erfaring med kommunal intervention, som har været eneste kriterium for udvælgelsen, og det har således ikke været målet at repræsentere en almen underkategori som drenge/piger eller andre bagvedliggende sociale forhold, da antallet af informanter alligevel ikke vil være repræsentativt. Det er derimod undersøgelsens hensigt at præsentere forskelligartede og komplekse erfaringer, der kan understøtte eller supplere fagpersonernes perspektiver (ibid.:145).

Når undersøgelsen inddrager både fagpersoner og unges perspektiver, er det således ikke med henblik på at kortlægge en bestemt virksomhed omkring bekymringssamtaler og ej heller at sammenligne de to gruppers perspektiver, men derimod at skabe et nuanceret og detaljeret blik på bekymringssamtaler (ibid.).

Deltagerobservation

I forbindelse med en tidligere praktikperiode fik jeg mulighed for at deltage som observatør ved to forskellige bekymringssamtaler. Ligesom tilfældet er med semi-strukturerede interviews er en af fordelene ved observationer, at det giver mulighed for en dybdegående indsigt i feltet. Desuden giver observation mulighed for at opnå blik for ubevidste praksislogikker og vaner blandt fagpersonerne, som ikke indfanges i interviews, da de ikke altid kan italesættes (Jensen, 2018:175). I nærværende undersøgelse fungerer de således som supplement til fagpersonernes fortællinger. Desuden har de givet et dybdegående indblik i tilgangen, herunder hvad der vægtes af fagpersonerne under bekymringssamtalerne (Bilag 7).

Observationerne af bekymringssamtalerne kan betegnes som *observatør som deltager*, idet denne form for observation er kendetegnet ved en kortvarig og formel kontakt mellem den eller de observerede og forskeren (Kristensen og Krogstrup, 1999:110). Fordelen ved det er, at forskeren sjældent kommer til at overidentificere sig med sit felt, hvilket kan være tilfældet i forbindelse med længerevarende deltagende observationer. På den anden side medfører den

flygtige og kortvarige kontakt en risiko for en kommunikationsbarriere, der kan betegnes som manglende adgang til de observeredes meninger og betydninger, misforståelser eller manglende dybde i materialet (ibid.).

Dette vurderes dog ikke videre problematisk i nærværende undersøgelse, da observationerne anvendelse som supplement til fagpersonernes udsagn. Desuden har der i forbindelse med feltarbejdet været mulighed for, både før og efter observationerne, at drøfte overvejelser med fagpersonerne og besvare spørgsmål, der kan være med til at mindske risikoen for fejlfortolkninger (ibid.:111).

Etiske overvejelser

En interviewundersøgelse kan anses som et moralsk foretagende. Ifølge Kvale og Brinkmann er der flere komplekse og etiske forhold forbundet med at undersøge, beskrive og analysere individers udsagn og liv for at viderebringe det til det offentlige rum (Kvale og Brikmann, 2012:80). I dette afsnit vil nogle af de etiske overvejelser i forbindelse med nærværende speciale derfor blive præsenteret.

I forbindelse med afholdelsen af samtlige interviews er informanterne forinden blevet oplyst om interviewets formål samt undersøgelsens design og formål. Desuden, at de var anonyme, og det blev diskuteret, hvorvidt der var risiko for, at informantens udsagn kunne tilbageføres til vedkommende, således at andre kunne regne ud, hvem der havde udtalt sig (Kvale og Brinkmann, 2009:89). Alle informanter har på baggrund af denne information og snak givet deres informerede samtykke til, at nærværende speciale må offentliggøres med anonymiserede navne og stednavne. Hvorvidt udsagn kunne tilbageføres til vedkommende, viste sig særligt at være væsentligt i forbindelse med de to interviews med unge, hvilket kan bunde i, at deres involvering i bekymringssamtaler er af langt mere personlig og følsom karakter end fagpersonernes beskrivelser af praksis og deres faglige overvejelser (Äkerström og Wästerfors, 2018:149). For at imødekomme de unges ønske om ikke at blive identificeret er det i analysedelen valgt ikke at præsentere deres historier kronologisk. Informant B's perspektiver inddrages udelukkende som supplement til fagpersonernes efter relevans for analysens forskellige temaer.

Bearbejdning af empiri

I tråd med den adaptive tilgang er der i kodningen af empirien benyttet *begrebs-indikator-forbindelser*, hvis formål er at skabe sammenhæng mellem det empiriske og det teoretiske niveau. De er vigtige, idet de kan producere blik for mere strukturelle og generaliserbare forhold, end de enkelte empiriske observationer kan, såfremt de står alene, og de fungerer således som bindeleddet mellem empirien og teorien (Jacobsen, 2007:269).

Efter en indledende prækodning, der blev foretaget ved en markering af relevante udtalelser og handlinger i relation til undersøgelsens problemfelt i al empirien, blev de centrale begreber identificeret. Denne tilgang er i tråd med den induktive tilgang (ibid.). Efterfølgende blev der på baggrund af undersøgelsens teoretiske afsæt identificeret teoretiske begreber i tråd med en deduktiv tilgang. Efter en sammenholdning af de empiriske og teoretiske begreber blev der derefter identificeret begrebs-indikator-forbindelser, der har fungeret som begrebs-koder i bearbejdningen af empirien.

Begrebekoderne fungerer også som systematisering af analyse, idet der med udgangspunkt i dem er udarbejdet forskellige afsnit. Det betyder, at alle temaer, der fremgår i empirien, ikke systematisk bliver beskrevet. Under hvert afsnit er først fagpersonernes interviews gennemgået ved at starte med en og beskrive denne, og derefter er de andre gennemgået, og forklaringer mv. er derved løbende blevet justeret og nuanceret (Äkerström og Wästerfors, 2018:163f).

Kvalitetskriterier

Undersøgelsens kvalitet vurderes med afsæt i begreberne validitet og reliabilitet, som henviser til, hvorvidt man undersøger det, der er hensigten, samt en vurdering af undersøgelsens resultater (de Vaus, 2001:27ff).

Der skelnes mellem intern og ekstern validitet. Ekstern validitet omhandler, hvorvidt en undersøgelses resultater kan generaliseres til bredere sammenhænge end den undersøgte (ibid.). Dette er forsøgt imødekommet gennem inddragelse af informanter fra forskellige kommuner, men der er fortsat kun inddraget seks fagpersonernes perspektiver, hvilket ikke er et præsentabelt udsnit. Desuden må bekymringssamtalerne anses som kontekstafhængige. Det betyder for denne undersøgelse, at der således ikke på nationalt plan kan siges noget generelt om bekymringssamtaler. Det formodes alligevel, at nogle af elementerne i den styring, der

belyses i nærværende undersøgelse, kan afspejle sig i andre kommunale praksisser, der anvender bekymringssamtaler, idet undersøgelsesområdet er afgrænset til fagpersoner i kommunalt regi, der kan forventes at have lignende fagtraditioner og desuden ligeledes er forpligtede til at afholde netværkssamrådene med unge. Formålet med denne undersøgelse er ikke at udvikle færdige forståelser af fænomenet, men i lige så høj grad at belyse og nuancere fænomenet, som eventuelt kan give inspiration til udvikling af praksisser omkring bekymringssamtaler (Äkerström og Wästerfors, 2018:164).

Intern validitet refererer til, hvorvidt undersøgelsens resultater er troværdige og har gyldighed, der kan vurderes i forhold til, om undersøgelsen undersøger det, der har været hensigten (de Vaus, 2001:28). Validiteten i nærværende undersøgelse er understøttet af de kvalitative interviews med fagpersoner, der afholder bekymringssamtaler, samt af de semistrukturerede interviewguides, der var med til at sikre, at der blev indfanget det, der var hensigten med interviewet. Ved at benytte det semistrukturerede interview, som er opbygget på baggrund af teoretiske begreber eller orientering i tidligere forskningsresultater, skabes en højere intern validitet, idet det giver mulighed for at afklare uklarheder under interviewene, samtidig med at undersøgelsen bliver teoretisk funderet (ibid.). Modsat må man være opmærksom på, at brugen af den unges perspektiver i nærværende undersøgelse præsenterer et tilbageskuende blik, hvorfor de principielt ikke kan sige noget specifikt om bekymringssamtaler. Dette er der forsøgt taget højde for ved udelukkende at anvende den unges perspektiver som supplement til fagpersonernes, og udelukkende inden for afgrænsede temaer i analysen. Det betyder at temaer fra interviewet med den unge er blevet inddraget til brug for at belyse enkeltdele fra både fagpersonernes og den unges perspektiv. Den unges sammenhængende fortællinger brydes således op af metodiske, såvel som etiske, hensyn.

Udover intern og ekstern validitet diskuteres også økologisk validitet inden for kvalitative studier. Økologisk validitet handler om, hvorvidt informanterne kan genkende sig selv i undersøgelsen. Der kan f.eks. forekomme fejlfortolkninger og meningsforskydninger, der kan øge risikoen for, at informanterne ikke kan genkende sig selv i undersøgelsens analyse (ibid.). I nærværende undersøgelse er denne metodiske udfordring forsøgt imødekommet ved at lade empiriens udsagn og fortællinger fremstå, som de fremkom under interviewene og dermed, i overensstemmelse med den adaptive tilgang, ikke tilpasse udsagnene, så de passer til det valgte teoretiske udgangspunkt.

En undersøgelses reliabilitet handler om, hvorvidt resultaterne er pålidelige, og hvorvidt man ville opnå samme resultater ved en gentagelse af undersøgelsen (ibid.:29). Reliabiliteten kan

diskuteres i kvalitative undersøgelser, da den indsamlede empiri ofte er kontekstafhængig. Der er således forholdsvis stor sandsynlighed for, at man ville få andre svar, såfremt man benyttede samme fremgangsmetode i andre kommuner end de pågældende i denne undersøgelse. Det kan f.eks. have væsentlig betydning, at der er fundet en fælles faglige tilgang, *Den løsningsfokuserede tilgang*, der er forankret i praksis omkring bekymringssamtaler. Denne særegne tilgang har betydning for fagpersonernes praksis og er ikke nødvendigvis en tilgang, der anvendes i alle landets kommuner. Det er sådanne kontekster, der er væsentlige at have for øje, såfremt man forsøger at anvende resultaterne i andre kontekster end de undersøgte (ibid.). Det findes dog alligevel sandsynligt, at mange fagpersoner rundt om i Danmarks kommuner deler nogle af de oplevelser og erfaringer med bekymringssamtaler, som fremkommer i nærværende undersøgelse. Derfor kan det formodes, at enkelte elementer vil kunne afspejle sig andre steder end de undersøgte. Desuden er der for at højne graden af reliabiliteten anvendt flere undersøgelsesmetoder i form af deltagerobservation og interview, hvilke øger sandsynligheden for at indfange nuancer og eventuelle praksisser, der i interviewene ikke italesættes (ibid.).

Teoretisk udgangspunkt

For at belyse empirien og undersøge problemfeltet tager nærværende speciale teoretisk udgangspunkt i Foucaults begreb *governmentality*, herunder styringsteknologier og selvstyring, samt to kriminologiske perspektiver på henholdsvis afskrækkelse og stempling.

Governmentality-begrebet fungerer som overordnet teoretisk ramme med henblik på at undersøge, hvorledes fagpersonerne søger forandring gennem forskellige styringsteknologier i anvendelsen af bekymringssamtaler. Dette udgangspunkt suppleres med afskrækkelsesteori og stemplingsteori.

Afskrækkelsesteorien anvendes til at undersøge, hvorvidt der kan ansøres elementer fra afskrækkelsesteorien i fagpersonernes dialog med de unge og til diskutere hvordan afskrækkelse kan skabe forandring blandt de unge.

Stemplingsteorien anvendes med henblik på at undersøge, dels hvordan fagpersonerne anser stemplingsrisikoen i forbindelse med bekymringssamtaler, dels i en diskussion af praksissen og anvendelsen af bekymringssamtalen. I forlængelse af stemplingsteorien inddrages *Defiance Theory*, herunder begrebet trodsighed. Dette gøres, fordi teorien kan blik for,

hvornår individer har størst tendens til at reagere med afskrækkelse eller trodsighed, herunder stempning. Den giver grundet sin teoretiske sammensathed ydermere anledning til diskussion, der går på tværs af de teoretiske perspektiver. De kriminologiske teorier kan ydermere i højere grad relateres direkte til bekymringssamtalernes kriminalpræventive formål, idet de indeholder eksplicite forklaringer relateret til kriminel adfærd.

I dette kapitel vil denne teoretiske ramme blive præsenteret og der vil blive redegjort for de begreber, der anvendes i analysen. Desuden vil det blive uddybet, hvorledes de teoretiske begreber anvendes i analysen.

Governmentality

Michel Foucault (1926-1984) var praktisk filosof og har i sit omfattende forfatterskab beskæftiget sig med analyser inden for videnskabsområder som psykiatri, sexologi og kriminologi. Han har særligt fokuseret på magt, herunder disciplineringsformer, styringsteknologier og selvstyring. Han giver et særligt blik for, hvordan individer styres og kontrolleres i deres samfundsmæssige kontekst og de i mellem menneskelige relation. I hans senere udgivelser også på, hvordan individer påvirkes til at styre og kontrollere sig selv (Pedersen, 2010:28ff).

Magt er et gennemgående begreb i hele Foucaults forfatterskab, men det adskiller sig fra den gængse opfattelse af magt, idet han hverken tillægger begrebet hierarki, dominans eller nogen negativ/positiv betydning (ibid.:29). Magten skal nærmere forstås som værende en kraft og effekt til at påvirke og lede. Magt er hverken knyttet til institutioner, individer eller positioner, men udspringer i relationer mellem mennesker. Foucault forstår således heller ikke staten som et centralt center for styring, da magtrelationer ikke udspringer fra bestemte roller eller positioner men er allestedsnærværende, når mennesker indgår i relation med hinanden (ibid.:30ff). Den mest effektive og produktive magtudøvelse er den usynlige og skjulte, da den er vanskelig at forsvare sig imod, fordi den ikke umiddelbart lader sig identificere og derfor ikke giver anledning til at blive bemærket eller reflekteret over (Foucault, 1982:214).

Foucault knytter viden, herunder viden fra de videnskabelige discipliner, til magten og argumenterer for, at viden og magt er uadskillelige. Indehaverne af viden og sandhederne tildeles magt, idet de besidder en sandhed, der er blevet accepteret som sådan. Samtidig er det dem, der besidder magt, der har definitionsmagten over, hvad der er sandt og falsk.

Sandheden finder primært sin begrundelse i videnskaberne, men videnskabernes produktion af viden er samtidig ofte skabt i nær tilknytning til praksisserne. Desuden forstår Foucault ikke sandhed og viden som værende noget, der er endegyldigt, da der altid vil være kamp om den gældende viden og sandhed (Foucault, 1980:52).

Når begrebet magt i nærværende undersøgelse benyttes, er det således af neutral betydning og tillægges hverken negativ eller positiv betydning. Ligeledes betragtes kommunen eller fagpersoner, ansat ved kommunen, ikke som værende automatiske indehavere af magt, men det undersøges, om der er forhold i dialogen under bekymringssamtalerne, der afspejler magt, da den betragtes som forudsætning for at kunne skabe forandring hos de unge, der indkaldes. Desuden undersøges det, om der er forhold i praksissen omkring bekymringssamtalerne, herunder forud for indkaldelserne, der kan påvirke relationen og den potentielle magt mellem fagpersoner og dem, der indkaldes.

Begrebet *governmentality* kan ses i forlængelse af begrebet om biomagt. Biomagten er ifølge Foucault den magt, der søger at lede befolkningen i en bestemt retning med det formål at fremme den almene livskvalitet, sundhed og sikkerhed, der kan medføre en produktiv og nyttig befolkning (Pedersen, 2010:33). *Governmentality* forstås i forlængelse heraf som den form for ledelsesstrategi eller styringsteknologi, der har til hensigt at lede individet til selvstyring. *Governmentality* tjener det overordnede formål at normalisere og forandre individer (ibid.). *Governmentality* betegnes også den moderne magt, og en vigtig pointe er, at den sjældent tager form af tvang, men drejer sig om at påvirke frie individers handlemønstre (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:38).

Når Foucault omtaler begrebet *governmentality*, henviser han samtidig til en form for analysestrategi af styringsmekanismer, der handler om at træde ud af de institutionelle sammenhænge, hvorfra magten udspringer, og det overordnede officielle formål disse institutioner tjener. Det handler således om at løsrive sig fra institutionens funktionalitet (Foucault: 2008:127f).

I forbindelse med bekymringssamtaler kan det siges at være det kriminalpræventive formål, der overordnet indrammer bekymringssamtalerne. Foucault sætter spørgsmålstegn ved, hvorvidt man ikke bare flytter sig fra én institution til en anden, nemlig en mere overordnet og grundlæggende institution, staten (ibid.:129). Det er ikke nærværende undersøgelses hensigt at løsrive sig fuldstændigt fra bekymringssamtalens overordnede formål, men derimod at anvende begrebet om *governmentality* for at få forståelse for, hvilke styringsformer, der kan

afspejle fagpersonernes praksis. På den måde løsrives de enkelte styringsformer altså fra det overordnede formål, men udelukkende for igen at se dem i et kriminalpræventivt perspektiv, der kan betragtes som et formål.

Der har været en række undersøgelser på det sociale område med udgangspunkt i magtteoretiske perspektiver. Flere af disse undersøgelser har anlagt et kritisk blik på socialt arbejde med afsæt i selektiv fortolkning af magtteoriene, som negativ. Det betyder f.eks. at socialarbejderne alene i kraft af deres position er blevet betragtet som udøvere af dominans og undertrykkelse (Henriksen og Prieur, 2004:104). Det findes derfor væsentligt, at præciserer at nærværende undersøgelse tager udgangspunkt i magt-begrebet, som en neutralt og ikke nødvendigvis som negativ eller undertrykkende. Magten betragtes som konstruerende, i den forstand at den er kræften til at lede og styre. Dette er ikke ensbetydende med at magten aldrig kan vise sig kritisk eller negativ, men vil afhænge af hvordan den viser sig og hvad den eventuelt medfører.

Styringsteknologier

Styringsteknologier (også kaldet magtteknologier og magtmekanismer) defineres af Foucault med udgangspunkt i deres formål, der dels er at bestemme individers adfærd samt at underkaste dem forskellige mål og former for styring (Foucault, 1982:221). Det betegner de procedurer og praksisser, som benyttes til at identificere dem, der ønskes forandret, og de måder, hvorpå de søges forandret (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:28).

Idet bekymringssamtaler har et overordnede formål om at forebygge kriminalitet, anses bekymringssamtaler i nærværende undersøgelse som en styringsteknologi. Denne styringsteknologi handler da om at lede eller styre unge, så de ikke begår kriminalitet, eller begår kriminalitet igen. Det kan give et detaljeret blik for, hvordan elementerne i dialogen mellem fagpersonerne og de unge kan anses som mulige måder at påvirke eller skabe forandring for de unge på.

Måden, hvorpå de, der ønskes forandret, bliver identificeret betegnes objektiviseringsproces (Heede, 2007:29). Mennesker rangordnes og kategoriseres med henblik på, at gøre det enkelte individ forståeligt og meningsfuldt ved at opdele individet i mindre, afgrænsede områder, der kan gøres til objekt for vurdering. Dette er nødvendigt for at bibringe information og viden om individerne og anvendes til bestemmelse af formen på en eventuelt efterfølgende

styringsteknologi. Ifølge Foucault kan selve objektiveringen fungere anses som magt og styring, idet den kan påvirke individets selvforståelse og andres forståelse af individet (Foucault, 1982:213ff).

”This form of power applies itself to immediate everyday life which categorizes the individual, marks him by his own individuality, attaches him to his own identity, imposes a law of truth on him which he must recognize and which others have to recognize in him” (ibid.:212).

Inden for flere områder, herunder velfærdsområdet, bliver individerne samtidig objekter for ”skriftens magt”, idet informationer og viden om individerne nedskrives og dokumenteres (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:21). Objektiveringen er en usynlig form for magt, idet individerne gøres til objekter for vurdering og sammenligning.

Med objektiveringsbegrebet vil nærværende undersøge fagpersonernes kategoriseringer af unge og magten imellem dem og de unge.

Selvstyring

Styringsteknologier retter sig mod individer med henblik på at påvirke deres selvstyring. Dette sker ved, at styringsteknologien kobler sig på individets selvstyring og derigennem forsøger at give form til deres selvforhold (ibid.:38).

Med selvstyring refereres der til et individets teknologier og teknikker til at styre sig selv. Mennesket søger at styre og lede sig selv for at være og handle i overensstemmelse med sine omgivelser og det, der karakteriseres som det normale (Foucault, 1982:221). Selvteknologier består i en transformering af tanker, adfærd og eksistens, som igangsættes og ledes af ydre relationer (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:36).

Selvstyringen bistås ofte af eksperter inden såsom psykologer, læger og socialrådgivere, som ligeledes kan være igangsættende for individet selvstyring (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:30,36). Som eksempel herpå kan selvstyring igangsættes gennem redskaber såsom personlighedstest og lignende med henblik på at lede mod en særlig måde at tænke om sig selv på, lede sig selv og en regulering af individets relation til andre (ibid.).

En forandring i individets selvstyring forudsætter, at individet åbner og bekender sandheder om sig selv. I forbindelse med selvstyring spiller bekendelser en væsentlig rolle. Det er igennem individets selvbekendelser, f.eks. rettelser af tidligere misopfattelser samt fornyet motivation og selvindsigt, at der opstår selvstyring. Det er, når individet italesætter bekendelserne, at det er muligt at identificere en udvikling mod øget selvstyring (Järvinen og Mortensen, 2005:15). Ifølge Foucault er motivation vigtig i den forbindelse. Et individs motivation kan fremelskes gennem belønninger. Det er således Foucaults pointe, at belønning for god adfærd giver bedre motivation for forandring, end frygt for afstraffelse gør (Foucault, 2008:196).

Bekymringssamtalerne forstås som en styringsteknologi, der kan give fagpersonerne mulighed for at bistå og være igangsættende for den unges selvstyring, der potentielt kan lede til forandring af adfærd hos den unge. I forebyggelsesøjemed er det således målet, at selvstyringen skal fremme den unges selvledelse med henblik på regulering af adfærden, således at den unge ikke begår kriminalitet eller begår kriminalitet igen.

Begrebet styringsform anvendes til at belyse hvordan styringsteknologien sigter mod den unges selvstyring. Det vil sige hvordan styringsteknologien fungerer i forbindelse med bekymringssamtalerne. Herunder, hvad fagpersonerne de egentlig oplyser om, og hvilke eventuelle spørgsmål mv. de fremsætter under selve samtalen. Begrebet benyttes således til at skabe en overordnet ramme til brug for at undersøge hvordan de kan fungerer som forandringsskabende i forbindelse med bekymringssamtaler.

Afskrækkelsesteori

Afskrækkelsesteorier stammer fra klassisk teori, der foreslår, at kriminalitet er et resultat af individers rationelle valg. Det hævdes, at der ligger rationelle overvejelser bag kriminelle handlinger, herunder overvejelser om omkostninger og fortjeneste ved kriminaliteten (Cullen et al., 2014: 417). Inden for afskrækkelsesteorien argumenteres der for, at mennesket er optaget af at forfølge egne interesser. Mennesker vil derfor involvere sig i kriminalitet, hvis de finder det fordelagtigt. Den bedste måde at forebygge og bekæmpe kriminalitet på menes derfor at være gennem er effektivt straffesystem. Afskrækkelse siges at forekomme, når et individ undgår at begå kriminalitet grundet frygten for straffen (ibid.).

I afskrækkelsesteoriene skelnes der mellem to former for afskrækkelse: generel- og specifikprævention afskrækkelse. Generelprævention omhandler, at straffe kriminelle vil afskrække den øvrige befolkning fra at begå kriminalitet, idet de erfarer at kriminalitet vil medføre straf. Specifikprævention er derimod rettet mod den straffede, der afskrækkes fra at begå kriminalitet igen på baggrund af sine direkte erfaringer (ibid.:418).

Blandt andre Beccaria (1764) har fremhævet straffens sandsynlighed, som afgørende for afskrækkelse, idet et håb om at undslippe straf kan blive overskygget af, at kunne opnå noget bedre og større. Samtidig vil frygten for selv den mindste ondskab, virker afskrækkende (ibid.:29). Det medfører en forudsætning for generalprævention, idet straffens sandsynlighed og strengthed skal være kendt blandt dem, som potentielt begår kriminalitet.

Foruden at virke gennem frygt er der peget på straffesystemets og straffenes vanedannende - og moraldannende virkning, som henviser til at efterlevelse af reglerne med tiden bliver en selvfølgelighed og at efterlevelse af regler bliver det rigtige (Hauge, 1996:297ff).

Disse teoretiske begreber vil i anvendes til at undersøge hvorvidt der kan ansøres elementer fra afskrækkelsesteorien i fagpersonernes dialog med de unge. Herunder om der søges forandring gennem frygt for straffe.

Stemplingsteori

De stemplingsteoretiske perspektiver kan spores helt tilbage til 1951, hvor Lemert præsenterede begreberne primær og sekundær afvigelse. Primær afvigelse sker, når et individs omgivelser definerer individet som værende afvigende, mens individets egen forståelse og identitetsopfattelse ikke er i overensstemmelse med omgivelsernes. Den sekundære afvigelse henviser til, når individet accepterer sin identitet, som omgivelserne anser den, og handler i overensstemmelse med den. Den primære og sekundære afvigelse opstår i en interagerende proces mellem individet og individets omgivelser (Lemert, 2014(1952):264f).

I relation til bekymringssamtaler findes det relevant at undersøge, hvorvidt fagpersonerne gennem bekymringssamtalerne tilskriver de unge en forudbestemt form for afvigende identitet. Særligt set i lyset af, at unge også indkaldes ved mistanke om kriminalitet og ved adfærd, der måske kan være relateret til at den unge vil begå kriminalitet.

Defiance Theory

Lawrence Sherman (1993) er optaget af, hvordan individer reagerer på sanktioner. Han mener, at både afskrækkelsesteoriene og stemplingsteoriene er for ufuldkommene til at forklare reaktionerne, idet individer potentielt både kan reagere med afskrækkelse fra kriminalitet, øget kriminalitet eller irrelevans, som ikke har nogen effekt på recidiv (Cullen et al., 2014:276).

I Shermans teori ses der to overordnede elementer der har betydning for, hvordan et individ reagerer på en sanktion. Det handler om hvorvidt sanktionen opleves som retfærdig og individets tilknytning til det konventionelle samfund (Sherman, 2014(1993):278). En sanktion kan blive defineret som uretfærdig i to tilfælde. Det første i situationer, hvor sanktionens agent opfører sig uden respekt over for lovovertræderen eller over for den gruppe, han/hun tilhører, uanset hvor retfærdig sanktionen i øvrigt måtte være. Den anden situation er, hvor sanktionen opleves vilkårlig, diskriminerende, ufortjent, overdreven eller på anden vis tydelig uretfærdig (ibid.:280).

I forbindelse med tilknytningen til det konventionelle samfund trækker Sherman på dimensionerne i *social bond theory*, med afsæt i et individs tilknytning til andre mennesker, engagement og tidsforbrug i konventionelle aktiviteter samt troen på konventionelle værdier og normer (ibid.). Individer med svag tilknytning til det konventionelle vil have større tendens til at reagere med trodsighed end dem med stærk tilknytning. Samtidig vil dem med stærk tilknytning have større tendens til at reagere på sanktioner med afskrækkelse, end dem med svag tilknytning. Samtidig påpeger han det paradoks, at det ofte er dem med den svageste tilknytning, der opsættes de hårdeste og mest stigmatiserende sanktioner for (ibid.:277). Sherman definerer trodsighed på følgende måde:

”Defiance is the net increase in the prevalence, incidence, or seriousness of future offending against a sanctioning community caused by a proud, shameless reaction to the administration of a criminal sanction” (ibid.:279).

Ifølge Sherman opstår trodsighed, når en lovovertræder oplever dette på samme tid: 1) definerer sanktionen som uretfærdig; 2) er svagt forbundet eller fremmedgjort fra sanktionens agent eller det system, agenten repræsenterer; 3) definerer sanktionen som stigmatiserende og afvisende over for personen og ikke den lovovertrædende handling; og 4) nægter eller afviser at anerkende den skam, sanktionen har medført (ibid.:279f).

Bekymringssamtalerne i nærværende betragtes som udgangspunkt ikke som samfundets sanktion over for den unge, men teorien anvendes til at supplere Lemerts teori og afskrækkelsesteorien. Desuden giver den anledning til at diskutere hvorledes de unge kan opleve og reagere på samfundets reaktion på deres handling og til at undersøge risiko for stempeling/trodsighed og derved en risiko øget for kriminalitet.

Kombinationen af de teoretiske retninger

Specialets teoretiske udgangspunkt danner grundlag for en analyse, der hovedsageligt har fokus på, hvorledes individer kan ledes eller styres mod en kriminalitetsfri tilværelse via forsøg på påvirkninger af tanker, følelser og/eller synet på dem selv. Både afskrækkelsesteorien og magtperspektivet kan anses som perspektiver der foreslår kriminalitets forebyggelse via ydre mellem menneskelige påvirkninger, der sigter mod at forandre individet og den vej igennem kan forebygge kriminalitet. De to perspektiver afgrænser sig således fra de kriminologiske perspektiver, der forstår kriminalitet som et resultat af ydre omstændigheder og/eller begivenheder, som ligger uden for det enkelte individs kontrol (Cullen et al., 2014:417).

Foucaults begreb om governmentality et blik for både, hvordan dette forsøges af fagpersonerne, samtidig med at det beskriver den forbindelse, der kan forventes at findes mellem disse forsøg på påvirkninger gennem styringsformer, og hvordan de blandt målgruppen kan anses som selvstyring, herunder hvordan styringen kan være kriminalitetsforebyggende. Afskrækkelsesteorien giver derimod blik for den del af bekymringssamtalerne, der ikke direkte retter sig mod at inddrage den unges liv, men stadig søger at påvirke det gennem en afskrækkelse. De teoretiske afsæt adskiller sig således i deres perspektiv på, hvordan individet, der søges forandret, kan påvirkes hertil, og hvordan dette kan lade sig gøre.

Modsat ovenstående perspektiver forstår stempelingsteoriene kriminalitet som et resultat af ydre påvirkninger og derved noget omgivelserne selv skaber (Cullen et al., 2014:252). Når det er valgt at inddrage et stempelingsteoretisk perspektiv, der adskiller sig væsentlig fra både governmentality og afskrækkelsesteori, er det dels for at undersøge, hvordan fagpersonerne vurderer og forholder sig til dette ikke uvæsentlige teoretiske begreb, der på mange måder gennemsyre de sociale og sociologiske discipliner i vores samtid (ibid.). Samtidig inddrages det, fordi det modsat Foucaults begreb om professionelles objektivering kan give blik for en

eventuel risiko for negative konsekvenser i forbindelse med kategoriseringer af mennesker. Som beskrevet forstår Foucault objektiveringen som en forudsætning for, at individet kan ledes til selvstyring og derfor kan betragtes som værende en præmis for, at bekymringssamtalen får det tilsigtede forebyggende perspektiv. Ifølge stempingsteorien er det netop i forbindelse med sådanne objektiveringer såsom kategoriseringer af den unge, at der kan forekomme stemping.

Kombinationen og valget af denne teoretiske ramme betyder, at nærværende undersøgelse er særlig koncentreret om, hvordan det der foregår under selve bekymringssamtalen kan ses i relation til kriminalitetsforebyggelse, og afgrænser sig fra videre diskussion af hvordan fagpersonernes fremadrettede løsninger, indsatser mv.

Analyse

Dette kapitel har til hensigt at belyse empirien ud fra de beskrevne teoretiske perspektiver, med henblik på at søge svar på problemformuleringens spørgsmål. For at undersøge problemformuleringen rummer analysen i alt syv afsnit, der præsenteres nedenfor.

Afsnittet introduktion belyser fagpersonernes generelle fremgangsmåde under bekymringssamtalerne og belyser derefter hvordan relationen mellem fagpersonerne og de indkaldte kan betragtes med afsæt i Foucault.

Afsnittet fællessprog omhandler, hvordan fagpersonerne søger at skabe forståelse blandt de indkaldte til bekymringssamtaler, som er i overensstemmelse med egne forståelser. Derudover er der i empirien beskrivelser af, at fagpersonerne søger at undgå, at baggrunden for, at de har indkaldt til bekymringssamtalen, ikke diskuteres under samtalen. Afsnittet belyser og diskuterer ligeledes dette.

Afsnittet den løsningsfokuserede tilgang præsenterer og diskuterer en faglig tilgang til arbejdet på hele børn- og ungeområdet. Tilgangen er en ledelsesmæssig beslutning. Med afsæt i tilgangen vil det løbende blive diskuteret hvordan tilgangen afspejler sig i fagpersonernes bekymringssamtaler, herunder hvad det kan betyde for fagpersonernes forsøg på at skabe forandring hos de unge.

Afsnittet løsninger omhandler, hvordan fagpersonerne forstår løsninger og hvordan der findes frem til dem, samt hvordan dialogen i bekymringssamtalen kan anses som løsning.

Afsnittet konsekvenser belyser, hvordan fagpersonernes oplysninger om konsekvenser ved kriminalitet til de unge, der indkaldes, kan betragtes som afskrækkelse. Det diskuteres hvordan dette kan skabe forandring blandt de unge.

Afsnittet stempling omhandler først, hvordan fagpersonerne ser stemplingsrisiko i forbindelse med deres afholdelse af bekymringssamtaler. Derefter diskuteres der med afsæt i Shermans teori, hvornår og hvordan afskrækkelse kan forekomme. Derudover diskuteres det, om der kan være tilfælde og situationer, der kan medføre en øget kriminalitetsrisiko blandt nogle unge.

Afsnittet Opsamling vil opsummere analysen fund.

Begreberne fællessprog, konsekvenser, stempling og den løsningsfokuserede tilgang er alle begreber, der er udsprunget af empirien. Det repræsenterer samtidig begrebs-indikator-forbindelserne. Som beskrevet i metodekapitlet er dette begreber, der forbinder empirien og teorien (Jacobsen, 2007:269).

Introduktion

Nedenfor præsenteres en generaliseret fremgangsmåde af bekymringssamtalers forløb af hensyn til overblikket. Præsentationen har afsæt i interviewene med fagpersonerne og de to observationer af bekymringssamtaler, der indgår i specialets empiriske grundlag. Det er vigtigt at pointere, at der kan være store forskelle mellem fagpersonernes fremgangsmåder og mellem de enkelte bekymringssamtaler, da de tilrettelægges med variationer. Dette vil blive belyst nærmere i *stemplingsrisiko*.

Fagpersonerne fortæller, at bekymringssamtalerne startes med en præsentation af alle, der er tilstede. Derefter præsenteres baggrunden for indkaldelse, det vil sige den handling eller adfærd hos den unge, der ligger til grund for, at fagpersonerne har valgt at indkalde. Dette efterfølges som hovedregel af (i særdeleshed hvis en repræsentant fra politiet deltager), at den unge bliver oplyst om de strafferetlige konsekvenser der kan være ved sådan en handling. Sommetider rummer dette ligeledes oplysninger om, hvad det fremadrettet kan betyde at have en plettet straffeattest med fokus på beskæftigelse.

Fagpersoner spørger herefter til den unges hverdagsliv. Dette handler typisk om at spørge til den unges forhold til skole, fritidsinteresser, venner og brugen af sociale medier.

Afslutningsvis laves der, hvis det er relevant, aftaler med den unge og den unges forældre. Det kan både være aftaler om fremadrettede indsatser, tilbud mm. fra kommunen, og det kan være konkrete aftaler om f.eks. at den unge passer sin skole (Bilag 1-7).

Fagpersonerne blev spurgt til bekymringssamtalernes formål i de afholdte interviews. Fagpersonernes overordnede formål med at afholde samtalerne er at forebygge kriminalitet. Som en fagperson fortæller: *"Det er jo, at vi skal stoppe noget i optakten. Forebyggelse er det primære (...)"* (Bilag 5:12).

Der kan være andre hensyn, der for fagpersonerne overskygger en fokusering på at forebygge, at den unge ikke begår kriminalitet, eller begår kriminalitet igen. Det belyses nærmere i nedenstående.

Fagpersonerne blev adspurgt til hvordan de forbereder en bekymringssamtale. I flere tilfælde har fagpersonerne i kommunalt regi, adgang til oplysninger om de unge. F.eks. de unge der har en sagsbehandler på kommunen, eller i de tilfælde, hvor den unge tidligere allerede har været til én bekymringssamtale. Fagpersonerne vil da, gennem kommunens digitale journalsystem, have adgang til oplysninger om den unges sociale forhold, herunder skoleforhold, familieforhold mv. I tilfælde, hvor den unge eller familien er tilknyttet en sagsbehandler, vil fagpersoner også have adgang til andre private forhold og sagsbehandlerens faglige vurderinger (Bilag 2,3,5). En fagperson fortæller, hvordan disse oplysninger kan være en fordel i forbindelse med forberedelsen af en bekymringssamtale:

"(...) så kender jeg jo noget historik om familien, så man får et billede af, hvad er det og hvor skal jeg passe på. (...) Det ville være en katastrofe, hvis man får hevet op i noget, som ikke var meningen, ikke? Så den der forberedelse er vigtig, om hvad vi egentlig ved" (Bilag 1:2).

Fagpersonen understreger altså betydningen af, hvordan oplysninger er med til at skabe overvejelser om, hvordan bekymringssamtalen bedst tilrettelægges, herunder hvad der skal indgå i dialogen og hvad der ikke skal.

Eventuelle oplysninger om den unge anvendes også i vurderingen af, om der skal afholdes en bekymringssamtale eller ej.

”(...) men er det noget med, at de har stjålet eller røget hash, en lille ting, midt i en familietragedie eller alt muligt andet, en familiesag – så får jeg hevet en familie herop igen på kommunen, som måske ikke er hensigtsmæssigt.” (Bilag 2:1).

Fagpersonerne anvender altså viden om de unge aktivt i deres vurdering af, om de skal afholde bekymringssamtale, og i så fald hvordan den skal tilrettelægges. Foucault knytter viden og magt sammen og argumenterer for, at indehaverne af viden tildeles magt. Magten betragtes som kræften til at lede og styre den anden. Set ud fra dette teoretiske afsæt er nogle unge, der indkaldes til bekymringssamtale, således allerede underlagt en systematiseret registrering af viden og sandheder om dem (Foucault, 1980:52). Der kan således argumenteres for, at fagpersonerne allerede inden bekymringssamtalen besidder en magt i form af viden om den unge. At fagpersonerne besidder magt i relationen mellem dem og de indkaldte, bliver tydeligt i situationer hvor der allerede er viden om den unge, som fagpersonerne kan benytte. Det skal dog ikke forstås som, at der ikke er tale om magt i situationer, hvor fagpersonerne inden samtalen ikke har oplysninger om den unge.

Et fællessprog

I empirien er der identificeret et mål blandt fagpersonerne om at skabe et fællessprog mellem sig (fagpersonerne) og dem, som de indkalder til bekymringssamtaler. Det vil sige de unge og de unges forældre. Begrebet fællessprog er altså udsprunget af empirien og kan betegnes som værende et mål om at skabe forståelser blandt dem, der indkaldes, som er i overensstemmelse med fagpersonernes forståelser. Nedenfor vil dette blive eksemplificeret.

Fagpersonerne er i interviewene blevet spurgt om, hvad der henholdsvis gør bekymringssamtaler vellykkede og svære. Blandt fagpersonerne går det igen, at samtalerne bliver sværere i situationer, hvor den unge og eventuelt den unges familie har ”modstand mod kommunen” (Bilag 4:11). En fagperson beskriver, hvordan der må arbejdes med modstanden som en forudsætning for en vellykket bekymringssamtale. Dette er i relation til en mor:

”(...) selvfølgelig skal hun tro på sin søn, men man må bare ikke lukke alt andet ude, så hvad politiet siger, eller en kommune siger, eller en lærer siger, må du ikke lukke ude, men du skal selvfølge tro på, hvad din søn siger. Nu er det bare sådan, at din dreng lyver, så kan det være lidt svært.” (Bilag 3:11).

Fagpersonen udtrykker altså, at moren skal tro på myndighederne, samtidig med at hun skal tro sin søn. Sidst i citatet bliver det tydeligt, at det er repræsentanterne fra myndighederne, der har ret. Ifølge Foucault er det ofte dem, der er indehavere af sandheden, idet deres sandheder har rodfæste i videnskaben (Foucault, 1980:52). Fagpersonens overbevisning om, hvem der har ret, kan altså bunde i, at myndigheder præsenterer sandheden frem for sønnen, hvorfor dette bliver en selvfølgelighed for fagpersonen. Når netop dette udsagn fremhæves om den unges mor, er det, fordi fagpersonerne tillægger forældrenes holdning og ageren afgørende betydning for den unges holdning og ageren (Bilag 1,3,4).

Samtidig kan eksemplet demonstrere en magt, idet det fremhæver, at fagpersonerne har magt til at beslutte, hvad man må og ikke må: *”man må bare ikke lukke alt ude”* (Bilag 3:11). Det kan således anses som, at fagpersonen både vurderer sig selv og andre myndighedspersoner som værende indehaverne af sandheden.

Ovenstående fagperson fortæller i relation til citatet, at det har været et længerevarende forløb at ”overbevise” moren om, at det er sønnen, der har uret. Fagpersonen fortæller, at det er svært, og foreslår, at moren muligvis oplever situationen som et angreb mod sig som mor (Bilag 3:11). Afslutningsvist fortæller fagpersonen:

”Det må man prøve at komme udenom: ”Jeg synes ikke, at du er en dårlig mor, men lige det dér må du ikke gøre”. Det er faktisk dér, jeg synes, det er de sværeste samtaler, når man kender dem i forvejen og der er modstand på. De fleste bekymringssamtaler er de egentlig lydhøre. Det synes jeg faktisk. Der er ikke det store i det” (Bilag 3:11).

Udsagnet illustrerer, hvordan fagpersonen sommetider op til en bekymringssamtale støder på en modstand fra dem, der indkaldes til bekymringssamtale, og hvordan denne modstand af fagpersonen betragtes som noget, man må søge at komme udenom. En anden fagperson fortæller i tråd med dette:

”(...) og så har hele kommunen været fyldt med familiemedlemmer, der bare har ”det er racistisk, og det er, fordi vi er kurdere” og alt muligt andet og helt vildt. Hvor jeg har skullet bruge halvanden time på at konfliktneddæmpe nogen for at kunne sige, hvad proceduren er, når man bliver indkaldt”. (Bilag 2:10).

Fagpersonen fortæller efterfølgende, hvordan hun har måttet berolige familien med, at det ikke kun var deres barn, som kommunen indkalder, og personen afslutter: *”Det var det, der fyldte hos dem, og det var rigtig vigtigt at få talt det ned, ellers havde det fyldt hele mødet omkring deres søn” (Bilag 2:10).*

Det tyder således på, at modstand mod systemet eller kommunen, herunder indkaldelsen til bekymringssamtale, betragtes som noget, fagpersonerne søger at ”tale ned” eller ”komme udenom” og derved forandre som dem som indkaldes. Eksemplerne illustrerer fagpersonernes forsøg på at skabe en forståelse blandt dem, der indkaldes, som er i overensstemmelse med deres egen, og hvordan dette opfattes som en forudsætning for en vellykket bekymringssamtale. Ydermere kan eksemplet illustrere fagpersonernes opfattelse af sandhed og af, hvem der besidder sandheden.

Det er ikke udelukkende i fagpersonernes forberedelser forud for bekymringssamtalerne, at der afspejler sig forsøg på at skabe denne overensstemmelse af forståelser mellem fagpersonerne og de indkaldte. Det gør sig ligeledes gældende under bekymringssamtalen:

”også alligevel, når vi samler op på det til sidst, hvor jeg har tænkt, at vi har et fællessprog (...) ”Jamen hvordan når I så stadig ser min dreng...”. Hvor jeg tænker, hold da op, man tror, at man taler ens sprog, men hvor der stadig sidder nogen og har sat et skjold op, fordi de har følt sig sårede eller angst, eller måske har jeg ikke været god nok til at høre, hvad de sagde” (Bilag 3:9).

Ifølge fagpersonen er det altså ikke en vellykket bekymringssamtale, idet forældrene og eventuelt også den unge fortsat er optaget af spørgsmål, der ikke ligger inden for

fagpersonens vurdering af, hvad bekymringssamtalen skal indeholde. Fagpersonen søger altså at styre, hvad dialogen skal indeholde. Dette vil blive belyst nærmere under nedenstående overskrift.

Fagpersonens udsagn illustrerer samtidig, at bekymringssamtalen ikke er vellykket, idet fagpersonen ikke har fået skabt en fællesforståelse mellem sig og de indkaldte. Fagpersonen forklarer dette med, at de fortsat har nogle følelser, som hun måske ikke har fået adresseret tilstrækkeligt.

Eksemplerne tyder på, at der kan være følelser og misopfattelser blandt dem, der indkaldes, som må forandres som forudsætning for en vellykket bekymringssamtale.

Det kan lade til at være en selvfølge, at modstand og mistillid ikke danner de bedste forudsætninger for dialog. Med afsæt i Foucault kan det dog samtidig give et blik for, at fagpersonerne betragter sig som værende indehavere af sandheden om kommunen eller systemet, som beskrevet.

Det fællessprog, der af fagpersonerne beskrives, handler altså om at skabe en forståelse blandt de indkaldte, som er i overensstemmelse med fagpersonernes egen. Det er blevet eksemplificeret med opfattelser som en modstand mod kommunen og styring af indholdet i dialogen. Med afsæt i Foucault kan det anses som værende fagpersonernes viden og sandhed om kommunen og øvrige myndigheder. Det kan afspejle kommunen som neutralt hjælpeorgan, og en sandhed om systemet, som fagpersonerne søger, at de indkaldte ligeledes har, idet det forstås det som værende afgørende for en vellykket bekymringssamtale.

Eksemplerne er ikke fyldestgørende i forhold til fagpersonernes sandheder. De må betragtes som eksempler på, hvordan fagpersonerne besidder sandheder om kommune, systemet og hvad en bekymringssamtale skal indeholde, samt hvordan det bliver væsentligt for fagpersonerne, at de, der indkaldes til bekymringssamtale, har samme sandheder. Ifølge Foucault dermed en form for definitionsmagt af sandheden (Pedersen, 2010:29).

Dialog om den unges handling/adfærd

Der er i fagpersonernes beskrivelser en klar holdning til, at det ikke er den unges handling eller adfærd (den, der har givet anledning bekymringssamtalen), der skal fylde i dialogen under bekymringssamtalen. Som beskrevet i introduktionen er et typisk forløb i de undersøgte kommuner, at fagpersonerne præsenterer baggrunden for indkaldelsen, hvorefter der typisk

oplyses om konsekvenser. Den unge gives derved i mange bekymringssamtaler ikke mulighed for, at kommentere denne baggrund. De unge bliver ligeledes sjældent spurgt direkte til, hvorfor de gjorde, som de nu gjorde. Det viser sig blandt andet i de to observationer af bekymringssamtaler, hvor de unge ikke spurgt til baggrunden for deres (Bilag 7). Baggrunden for de unges handlinger indgår altså ikke altid som en del af indholdet i bekymringssamtalen.

I interviewene med fagpersonen er de blevet spurgt til, hvorvidt de spørger de unge til begrundelser for deres handling eller adfærd. På trods af, at de fleste fagpersonerne fortæller, at det gør de, fortæller flere, at de har oplevelser med bortforklaringer og løgnehistorier fra de unge. Samtidig er de optagede af, at hele mødet ikke skal handle om den handling, hvilket kan ses i lyset af, at fagpersonerne oplever, at dialogen kan komme til at handle om skyldsspørgsmålet.

”Det er svært, fordi han er sådan: ”Jamen bevis det, har du en videooptagelse af det?” Nej, men den og den siger (...) Men det er sådan, og jeg behøver ikke noget bevis. Vi sidder ikke i retten, han skal ikke dømmes for det” (Bilag 3:11).

Fagpersonen oplever altså, at samtalen bliver svær, idet den unge er optaget af, hvorvidt det kan bevises, at han er skyldig. Samme fagperson fortæller, adspurgt til erfaringer med at spørge om den unges forklaring af situationen:

”Jeg vil sige, at de kommer mere med en bortforklaring. Enten er det ikke sket, eller også er de blevet presset til det. Og så er der også nogle, der bare er iskolde og siger: ”Jamen, jeg havde lyst til at drikke den energidrik, og jeg havde ikke penge.” Så sidder man lidt: ”Nå ja okay, men man kan ikke tage den uden at betale”. (...) – så man kan godt komme ud i sådan lidt – hvad fanden skal jeg nu sige” (Bilag 3:9).

En anden fagperson fortæller i tråd med dette: *”Jeg har hørt så mange unge sige, at de har sukkersyge, så på grund af mit blodsukker blev jeg nødt til det. Det er en klassiker” (Bilag 1:8).* Der er altså en oplevelse blandt fagpersonerne af, at de får bortforklaringer eller

løgnehistorier, hvis de spørger den unge til begrundelsen for vedkommendes handlinger, eller hvis bekymringssamtalen kommer til at omhandle dette.

Det, at fagpersonerne ikke går ind i en dialog om selve den unges handling eller adfærd, kan altså ses i sammenhæng med et forsøg på at undgå bortforklaringer. Samtidig kan fagpersonerne, som ovenstående citat indikerer, have svært ved, i forbindelse med nogle af de unges forklaringer, at finde et modargument til den unges forklaring.

Det er samtidig fundet, at fagpersonerne ønsker at have et fremadskuende perspektiv i samtalerne, som ligeledes kan betragtes som en baggrund for, at dialogen ikke skal dreje sig om handlingen:

”Det er ikke for... selyfølgelig skal vi fortælle, hvorfor vi er der – vi er bekymrede over det dér, men hvad gør vi så. Vi skal prøve at guide videre, altså hvad er godt og det” (Bilag 1:3).

Citatet kan indikere, at fagpersonen ikke ønsker at drøfte baggrunden for indkaldelsen, idet dialogen skal handle om at ”komme videre”.

Det fremgår af Justitsministeriets evaluering af netværkssamråd, at fagpersonerne vurderer skyldsspørgsmål som en hindring og som en mulig barriere for at have et fremadskuende blik (Fuglsang, 2016:32). I nærværende empiri er det altså ydermere fundet, at det ikke altid udelukkende drejer sig om skyldsspørgsmålet, men også at baggrunden for handlingen eller adfærden kan opleves som en barriere.

Underordnet fagpersonernes grunde til at søge uden om en dialog med den unges forklaring, kan det betragtes som en styring af dialogens indhold. Det demonstrerer magtforholdet mellem fagpersonen og den unge, der ikke gives mulighed for at fremsige sit syn på sagen. Styringen af dialogens indhold kan betragtes som en del af styringen mod at skabe forandring hos den unge. Som nævnt kan fagpersonernes forsøg på at undgå, at gå for meget ind i forklaringer fra den unge have afsæt i et forsøg på skabe en dialog med et andet indhold, idet indholdet potentielt kan blive overskygget og blokeret af bortforklaringerne, løgne eller skyldsspørgsmålet. Det vil blive diskuteret nærmere, hvordan dette kan påvirke de unge i relation til at begå kriminalitet.

Den løsningsfokuserede tilgang

Dette analyseafsnit vil præsentere og diskutere hovedelementer fra ”den løsningsfokuserede tilgang”, som er en ledelsesmæssig forankret beslutning på hele børn- og ungeområdet, i to ud af de tre kommuner fagpersonerne repræsenterer.

Et gennemgående element i interviewene med fagpersonerne er, at der under bekymringssamtalen skal være fokus på, det der fungerer godt i den unges liv. Der skal således ikke udelukkende tages udgangspunkt i vanskeligheder, problematikker mv. (Bilag 1-6). Det afspejler i høj grad den tilgang, som det i to ud af de tre kommuner er besluttet skal skabe et fælles grundlag for arbejdet på hele børne- og ungeområdet i kommunerne. Det er således en ledelsesmæssigt forankret beslutning og rækker udover afdelingerne for det kriminalpræventive (Bilag 13).

Den løsningsfokuserede tilgang er en tilgang til samtaler, der oprindeligt stammer fra coaching. Coaching kan defineres som det ”*at bringe betydningsfulde mennesker sikkert og behageligt fra dér, hvor de er, til dér, hvor de gerne vil hen*” (Berg og Szabó, 2007:11). Tilgangen bygger først og fremmest på klienternes egne mål og handler om at hjælpe dem på vej mod deres fremsatte mål (ibid.). Når denne tilgang er adopteret til kommunal praksis, er der mindre fokus på at have afsæt i borgerens egne mål, men ”*håb, drømme og ønsket til en anerledes fremtid er omdrejningspunktet*” (Bilag 13:1). Det betyder, at tilgangen tilsigter, at et fokus på den unges ressourcer, kompetencer og det, der fungerer godt i den unges dagligdag. Dette betyder også, at der arbejdes med at nedbryde en kausal årsags-virkningsforståelse af problemer og at undgå at møde borgerne ud fra en ekspertrolle. Derimod handler det om at møde borgerne med en ikke-vidende og nysgerrig position med et fokus på det fremadrettede og handlingsorienterede (ibid.).

I den daglige praksis betyder det, at tilgangen skal være med til at sætte fokus på de unges ressourcer gennem det, der fungerer for den unge, for på den måde at kunne gøre mere af det. Det vil sige bruge ressourcerne på andre områder af den unges liv. Samtidig med at fagpersonerne flytter sig fra ekspertrollen og nærmere bliver nogen, der fastholder fokuset på fremtiden, håb, ønsker og forslag til forandringer (Bilag 13). Der kan udledes to hovedelementer 1) at finde løsninger gennem det, der fungerer i den unges hverdag; og 2) flytte sig fra ekspertrolle til en ikke-vidende position.

Foucaults begreb om selvstyring henviser til individets styring af sig selv og tager udgangspunkt i en ydre styring, der kobler sig til individet selvforhold (Foucault:1982:221). I

den løsningsfokuserede tilgang kan det give fagpersonerne mulighed for, at skabe forandring hos den unge, idet den har sigte mod den unges selvforhold og selvstyring. Det vil sige, at dialogen med udgangspunkt i borgerens opfattelse og formuleringer skaber en mulighed for at koble efterfølgende mulige løsninger til den unges tanker og adfærd (Karlsen og Villadsen, 2007). Det at have fokus på det, der fungerer i den unges liv, kan i denne sammenhæng betragtes som en måde, hvorpå der hos den unge kan skabes motivation og en tro på, at den unge besidder ressourcer til selvstyring (Foucault, 2008:196).

Der har i velfærdsforskningen hersket kritik af bedrevidende autoriteter og en erkendelse af, at mennesker handler i overensstemmelse med egen overbevisning og ikke efter eksperter råd og vejledning (Karlsen og Villadsen, 2007:8). I forlængelse heraf er der sket en bevægelse væk fra ekspertrollen på mange forskellige velfærdsområder. Dette indebærer et krav om, at fagpersonerne må se ud af deres faglige referencerammer og tage afsæt i borgernes opfattelser og formuleringer (ibid.:13). Det at flytte sig fra ekspertrollen er altså ikke et nyt fænomen inden for velfærdssystemet.

Karlsen og Villadsen (2007) beskriver hvordan det har medført en forandring i, hvordan borgeren ledes og styres via dialog. Dialogen er altså blevet en central styringsteknologi på velfærdsområdet. Ifølge Karlsen og Villadsen benyttes dialogen nu i stigende grad til at ordne den talendes fremsigelser med henblik på at muliggøre borgerens ledelse af sig selv (ibid.: 25f). Derved afskaffer dialogen ikke magt og styring, men gør den skjult og indstifter den med andre former. Dette fordi dialogen ikke er herredømmefri men fortsat er forudstruktureret af procedurer og ledet af eksperter. Dialogen som styringsteknologi fungerer ved at igangsætte og opfordre til en form for selvanalyse eller selvrefleksion med henblik på en bestemt form for selvindsigt eller erkendelse. Derudover peger Karlsen og Villadsen på, at borgeren kan ansvarliggøres og holdes op på udsagn, vedkommende selv er fremkommet med, idet de gøres til sandheder, når de kommer fra borgerens egen mund (ibid.: 21). I den løsningsfokuserede tilgang har afsæt i borgerens egne håb, ønsker og drømmer, kan det betragtes som fremsigelser fagpersonerne kan fastholde den unge på.

I en kortlægning fra SFI vedrørende virkningsfulde indsatser på ungdomskriminalitetsområdet var et af de elementer, der blev fremhævet, at tilgange, der opbygger ressourcer hos den unge og den unges familie, har en større sandsynlighed for at virke, end de tilgange, hvor der udelukkende fokuseres på at fjerne eller mindske problemer (SFI, 2013). Det at have fokus på det, der fungerer i den unges liv, og have fokus på håb og fremtid, kan betragtes som et element, der søger at opbygge ressourcer hos den unge.

SFI's kortlægning viser, at inddragende indsatser er virkningsfulde, og undersøgelser peger ligeledes på indsatser, hvor familierne selv finder løsningerne på udfordringerne som værende de mest virkningsfulde (SFI, 2013 og Mehlby et al., 2016). Den løsningsfokuserede afsæt i at inddrage den unges håb og ønsker for fremtiden og samtidig flytte sig fra ekspertrollen, kan potentielt medføre et afsæt i den unges og forældrenes løsninger.

Elementerne at ”finde løsninger gennem det, der fungerer i den unges hverdag” og ”flytte sig fra ekspertrolle til en ikke-vidende position” kan på den baggrund siges at have empirisk støtte fra forskning og kan ud fra Foucault ligeledes betragtes, som en tilgang der potentielt kan lede mod de unges selvstyring. Dette vil blive nuanceret med afsæt i fagpersonernes praksis og diskuteret.

Løsninger

”Man skal gå ind og sige: Hvordan kommer vi så videre herfra, og hvad er der af muligheder?” (Bilag 1:2).

Citatet fra fagpersonen kan illustrere det fremadrettede blik i den løsningsfokuserede tilgang. Der er i bekymringssamtalerne et tydeligt fokus på, at dialogen ikke skal handle om skyldsspørgsmålet eller begrundelser for handlingen eller adfærden, men på fremadrettede løsninger. Jævnfør den løsningsfokuserede tilgang skal løsninger desuden have afsæt i den unges egne ønsker og dermed tale. Hvordan fagpersonerne søger løsninger og dermed forandringer hos den unge, bliver i nærværende afsnit belyst og set i forhold til, at de må bunde i de unges egne udsagn. En fagperson fortæller om baggrunde for den unges handling:

”(...) det er rigtig vigtigt at være nysgerrig på. Har jeg tre unge, der har begået butikstyveri, så kan det være, fordi det er sjovt, man er ked af, at man ikke får opmærksomhed fra familien, fordi man er presset til det, fordi man ikke har penge nok – der kan være rigtig mange forskellige grunde.” (Bilag 2:7).

Man kan foranlediges til at tænke, at fagpersonen på baggrund af citater har entydigt fokus på, hvordan den unge oplever sin egen begrundelse for lovovertrædelsen. Det er tidligere belyst, at der kan være forhold og formål, der går forud for at spørge den unge om baggrunden for

handlingen. Samme fagperson fortæller i forlængelse af citatet, at det er hende som fagperson, der analyserer på baggrund af spørgsmål, "(...) så for mig er det ikke det dér, at de har begået butikstyveri, for mig, bliver det mig, der analyserer" (Bilag 2:7). For fagpersonen kan der være bagvedliggende forhold, der vurderes at skulle findes løsninger på:

"(...) men hvis de så også er rigtig kede af skolen for tiden, og nu har de meldt sig fra fodbold, fordi det hele kan være lige meget, så er der nogle andre bekymringer – hold da op, så dét der er en bekymring lige nu, er måske er du ensom, ked af det eller hvad". (Bilag 2:7).

Det tyder således på, at fagpersonerne i forbindelse med at finde løsninger er optaget af at finde udfordringer eller ting, der ikke fungerer i den unges hverdag. En anden fagperson fortæller, hvordan hun ser dialogens formål:

"Formålet er at finde ud af, hvad de laver i fritiden, og hvad man måske kan byde ind på. Har de mon et fritidsjob – var det noget, man kan hjælpe med? Har de noget sport, de er gode til? Har de venner i klubben? (..) Få et billede af, hvilke muligheder der måske er, og hvad de selv har lyst til, men tit når de får lov at fortælle selv, så får man et billede af, hvem de er. Er de ensomme? Sker der for lidt? Eller er de i klemme mellem forældrene?" (Bilag 1:5).

På samme vis som den førnævnte fagperson er et mål med dialogen, at finde udfordringer eller ting, der ikke fungerer i den unges hverdag. Samtidig illustrerer eksemplet, hvad det er, fagpersonerne finder væsentligt at afdække i den unges liv, og at det er med udgangspunkt i den unges udsagn, at løsninger kommer til at udspringe fra. Det bliver derved ydermere tydeligt, at den vellykkede samtale forudsætter en talende ung, der indgår i denne dialog. Det oplever fagpersonerne kan være en udfordring. *"Lige formulerer sig, så de ikke kan slippe af sted med at komme med hurtige svar"* (Bilag 1:5). Det handler altså om at stille spørgsmål, så den unge ikke kan nøjes med et ja eller nej, idet det giver mulighed for at blive lukket ind i den unges verden:

”Så der er nogen, hvor jeg kradser i alt muligt og stadig ikke bliver lukket ind. Det er jo ikke, fordi at det fungerer godt hver gang” (Bilag 2:8).

Når fagpersonens udsagn relateres til, at det ikke fungerer godt hver gang, henviser hun til den dialog, der handler om, at den unge må åbne sig og fortælle om sine forhold. Samtidig er der blandt fagpersonerne udsagn, der indikerer, at en vellykket bekymringsamtale er ensbetydende med en samtale, hvor den unge indgår aktivt i en dialog om sine forhold.

”(...) der er rigtig mange, der siger svar, hvor man tænker, at de udmærket godt ved, hvad der skal siges, ”og jeg er rigtig ked af det og gør det aldrig mere”. Altså hvor man tænker, at det er de sikkert også, men det er jo sådan et standardsvar” (Bilag 2:8).

Det er altså ikke ”nok”, at den unge fortæller, at han/hun ikke vil gøre det igen, da det af fagpersonen betragtes som standardsvar. Fagpersonerne søger altså at få de unge til at fortælle om forhold, der ikke nødvendigvis er direkte relateret til den handling eller adfærd, som gav anledning til at indkalde den unge til bekymringsamtalen. Med udgangspunkt i ovenstående citater ses det at fagpersonerne hovedsageligt kommer med eksempler, der har udgangspunkt i den unges sociale liv, forstået som f.eks. fritid, familieforhold og skole (Bilag 1:5).

”Jeg tager udgangspunkt i en stol med fire ben. Sidder man fast på stolen? Så er der et familieben, der er et skoleben, der er et fritidsben og der er et internet ben for unge. I virkeligheden skal en ung helst kunne sige noget godt: hvis jeg er glad, eller hvis jeg er ked af det, hvem siger jeg det til i min familie, hvem siger jeg det til i skolen, i fritiden og på nettet” (Bilag 2:7).

Fagpersonerne kan altså siges at søge mod en dialog om den unges liv med afsæt i den unges fortællinger om sociale forhold. Det kan fortolkes som en søgen efter bagvedliggende forhold hos den unge, som anvendes til at finde løsninger og skabe forandring hos de unge. Det kan betegnes som en fremadrettet-løsningsfokuseret tilgang.

Der er blandt fagpersonerne dog fundet et eksempel på, hvordan selve den kriminelle handling bliver retningsgivende for, hvilke løsninger fagpersonerne foreslår under en bekymringssamtale:

””Jeg kan se, at det er tredje gang, du stjæler en bil, kan du godt lide biler?” Ja det kan han måske godt, så kan vi snakke om, at blive mekaniker og at man ikke kan have fravær i skolen så. Så kan man lave en aftale om, at han passer sin skole, og så finder jeg en praktikplads til ham. Det er jo megafedt for den unge” (Bilag 5:7).

Som fagpersonens udsagn illustrerer, er det her selve det, at den unge har stjålet biler, der ender ud i en aftale om at passe sin skole og et tilbud om praktikplads. Det er således ikke udelukkende de bagvedliggende forhold, fagpersonerne entydig fokuserer på.

Samtlige ovenstående eksempler fra fagpersonerne illustrerer, hvordan dialogen og den unges bidrag til dialogen er udslagsgivende for fagpersonens forslag til løsning.

Det, at der ses tilfælde af, at fagpersonerne hovedsageligt søger at finde løsninger med afsæt i eller på den unges sociale liv, kan fortolkes på forskellig vis. I det nedenstående diskuteres fortolkningen af dette ud fra tre forskellige perspektiver.

For det første kan det betragtes som værende en afspejling af fagpersonernes problemforståelse, der altså i så fald afspejler en antagelse om, at ungdomskriminalitet er relateret til generel trivsel og sociale forhold, som kan ses i tråd med, at kriminalitetsforebyggelse er blevet et udvidet velfærdsspørgsmål (Johansen, 2018).

Ud fra governmentality-begrebet kan det betragtes som fagpersonernes søgen efter viden om de unges sociale liv og selvforhold med henblik på at iværksætte og tilrettelægge relevante indsatser, der kan ses som en ydre styringsform, der kan kobles til den unges selvstyring og derved skabe forandringer af den unges adfærd (Foucault, 1982:213).

Det kan ydermere have afsæt i, at fagpersonerne søger problemer hos de unge, som de har mulighed for at handle på og sætte indsatser ind overfor. Det vil sige, at de søger en bestemt type af problemer, nemlig dem, der afspejler en løsning, de har til rådighed. Denne fortolkning kan anses som relevant, taget i betragtning, at den unge sommetider ikke får mulighed for at forklare baggrunden for sin handling. Forskning i socialt arbejde har vist,

hvordan socialrådgivere og andre repræsentanter for velfærdssamfundet søger at finde løsninger på problemer, det er muligt for dem at handle på (Järven og Mortensen, 2005:13). Det medfører, at mødet mellem borgeren og fagpersonen kan blive et møde mellem en sag og en administrator, hvilket betyder, at borgerens individualitet og livssituation forsvinder ind i systemets generelle problemkategorier. Der tages således ikke udgangspunkt i borgeren men i de tilbud, fagpersonerne har til rådighed. Dette sker netop ved at fokusere på bestemte aspekter ved borgerens liv og undvige fra andre (ibid.). Dette perspektiv eller fortolkning synliggør den magt, der kan være mellem fagpersonen og den unge, idet det bliver bestemmende for både problemforståelsen og løsningerne. Løsningerne vil da ikke udspringe fra den unges specielle liv, men fra fagpersonernes, eller det system de repræsenterer, problemkategorier og tilbud. De sociale forhold, fagpersonerne spørger den unge ind til, kan altså udspringe af kommunens tilbud og fagpersonernes handlingsmuligheder. Dette kan yderligere problematiseres ved, at den unge ikke altid får mulighed for, at fremsige sit syn på baggrunden for sin handling. Den unge gives dermed ikke mulighed for at nuancere fagpersonernes problemkategori med sin egne synspunkter og oplevelser. Ud fra denne fortolkning kan man samtidig sætte spørgsmålstegn ved, hvorvidt det ville kunne skabe forandring for den unge. Ud fra styringsteknologibegrebet kan det betvivles, hvorvidt systemets problemkategorier og tilbud ville relatere sig til den unges selvforhold. Muligvis, hvis den unge rent faktisk har udfordringer relateret til fagpersonernes problemkategorier og løsninger. Såfremt den unge ikke har det, kan man forestille sig, at det kan medføre, at der ikke forekommer en forandring hos den unge og den unges adfærd. Det ville medføre, at eventuelle tilbud og indsatser forgæves iværksættes for den unge, mens der ikke ville blive handlet på den unges ”faktiske” vanskeligheder eller udfordringer.

De kritiske perspektiver på socialt arbejde er blevet kritiseret på flere måder. Blandt andet for at de ikke forholder sig til socialrådgivernes rammebetingelser, som de strukturelle forhold de arbejder under, som de politiske og økonomiske, herunder arbejdspress og tiden til den enkelte borger (Henriksen og Prieur, 2004:108ff). Desuden er de blevet kritiseres de for at generalisere den undersøgte case (ibid.). På den baggrund findes det, udover at den løsningsfokuserede tilgang er en ledelsesmæssig forankret beslutning, må det nævnes, at vurderinger mv. foretages på baggrund af fagpersonernes skøn, er det skøn, der i mange tilfælde bunder i de metoder, redskaber og tilgange fagpersonerne i øvrigt også arbejder under. I den forbindelse må også nævnes, at når det fremhæves et det særdeles er de unges sociale forhold fagpersonerne spørger de unge ind til afspejler dette for nogle af fagpersonerne,

en bestemt metodik i forbindelse med afdækning af den unges trivsel (2:7). I forbindelse med diskussion om, hvorvidt fagpersonerne spørgsmål til de unge, afspejler deres tilbud og handlerum, kan ligeledes man stille spørgsmålstegn ved, om det ville være meningsfuld, at søge efter belysning af områder i den unges liv, som fagpersonerne alligevel ikke kan stille noget op med. F.eks. strukturelle samfundsmæssige betingelser udenfor fagpersonens handlerum. Desuden tyder faldet i ungdomskriminalitet på, at det primært er ændringer i livsstilsorienterede faktorer der har forklaringskraft (se problemfeltet) (Kyvsgaard 2018:134), hvorfor det kan anses som et meningsfuldt at beskæftige sig med den unges fritids- og skoleliv.

Uafhængigt af fortolkningen kan det anses som en måde, hvorpå fagpersonerne giver de unge en bestemt ramme at snakke i under bekymringssamtalerne. Ovenstående afsnit viste, hvordan fagpersonerne søger væk fra en dialog om skyldsspørgsmålet og handlingen/adfærden. De søger mod afdækning af forhold, den unge måske ikke umiddelbart kan se direkte relateret til den unges handling eller adfærd. For de unge betyder det, at på trods af, at bekymringssamtalen har begrundelse i handlingen/adfærden, mødes den unge med spørgsmål om sit liv.

Set i Foucaults perspektiv kan dette måske give motivation for den unge, idet det sandsynligvis lettere lader sig koble til den unges selvforhold, end f.eks. en diskussion af skyld eller uskyld, eller for den sags skyld skæld ud og konsekvenser.

I interviewet med B fortæller han om en dialog, han havde med en fagperson efter at have begået voldskriminalitet flere gange. Han fortæller, at hun spurgte ham om hans fortid, og at det ledte til en samtale om hans barndom. Adspurgt til, hvordan han oplevede at få den slags spørgsmål, fortæller han:

”Det var anderledes, det havde jeg aldrig prøvet før (...). Fordi jeg tror, at en god ting ved at blive stillet sådan nogle spørgsmål, er det der med, at man måske også selv finder ud af, hvad man har gang i, og hvor man selv står. Så det vækkede mig – det vækkede nogle ting i mig, og jeg fandt ud af lidt mere om mig selv ved at snakke om mig selv” (Bilag 9:4).

Adspurgt om disse nye opdagelser om sig selv fortæller han, at han fik en mulighed for at forstå sin vold på baggrund af hans barndom med en voldelig far. B er meget tydelig omkring, at han på baggrund af de nye forståelser af sig selv samtidig fik en mulighed for at gøre det bedre i fremtiden (ibid.). B's fortælling eksemplificerer en selvstyring, der er afstedkommet af en dialog mellem en fagperson og en ung. Fagpersonen har gennem spørgsmål fået ham til at tale om sin voldelige barndom, hvorefter man kan forestille sig, at der er sket en form for kategorisering og forståelse af B, som fagpersonen har givet ham tilbage som en ny forståelse af hans voldelige adfærd. Styringen består derved i at åbne B, således at han fortæller om sin fortid, hvorefter fagpersonen har skabt forståelse og mening om ham, for derefter at levere denne nye forståelse tilbage til ham. Den nye forståelse afstedkommer en transformering af tanker og adfærd under ledelse af fagpersonen (Foucault, 1982:221). Det bliver til selvstyring hos B, idet det kobler sig til hans selvforhold og derved giver anledning til, at han sætter sig for at gøre det bedre. Det må i denne sammenhæng pointeres, at B derudover tillægger det, at han blev oplyst om konsekvenserne ved kriminalitet, en stor betydning for, at han ændrede adfærd (se afsnittet *konsekvenser*).

Med udgangspunkt i dette eksempel kan man forestille sig, at fagpersonerne i nærværende empiri på samme vis søger mod den unges selvstyring, når der stilles spørgsmål til den unge. I denne sammenhæng ved, at fagpersonen benytter den unges udsagn i en faglig refleksion, for derefter at give den tilbage til den unge (ibid.).

Som beskrevet lader det nærmere til, at fagpersonerne har fokus på at anvende de unges udsagn til at finde løsninger i relation til det sociale liv, som blandt andet kan betragtes som fagpersonernes bagvedliggende problemforståelse. Det kan også skyldes en begrænsning i hvad den unge og eventuelt den unges forældre ønsker, at snakke om under hinandens tilstede værelse. Der er derfor, blandt fagpersonerne, ikke fundet den afspejling af unges historier, som på samme vis kan medføre, at den unge får en ny forståelse af sig selv.

Ovenstående tyder på, at den unges deltagelse i dialogen i alle tilfælde bliver det afgørende for en vellykket samtale med afsæt i bekymringssamtalen. Dette afspejler sig ligeledes i fagpersonernes besvarelser, når de i interviewet er blevet adspurgt om, hvad der gør en bekymringssamtale svær. Mange af fagpersonerne fortæller i den forbindelse, at det er rigtig svært, når de unge nægter at deltage i dialogen (Bilag 1,3,5,6). Fagpersonerne da vurderer ikke, at bekymringssamtalen så har den ønskede forebyggende virkning. Tværtimod forventer

nogle fagpersoner da, at den unge formentlig vil optræde på politiets liste igen (Bilag 5). Det at de unge giver noget af sig og altså indvilliger i dialogen, kan ud fra begrebet selvstyring anses som en forudsætning for at koble styringen til den unges selvforhold (Foucault, 1982:221). Fagpersonernes oplevelse af, at dialoger uden den unges deltagelse ikke virker, kan altså ses i forhold til, at fagpersonerne ikke kan skabe selvstyring hos den unge og derfor ikke skabe forandring hos den unge.

Opsamling

I ovenstående kan særligt den unges bidrag til dialogen i bekymringssamtalen fremhæves som både en styringsform og som afgørende for, at fagpersonerne vurderer dialogen som vellykket. Styringen af bekymringssamtalen og dialogens indhold kan fortolkes på forskellig vis, men uafhængigt heraf kan det betyde, at den, der indkaldes til bekymringssamtale, ikke får mulighed for at fremsige sin forklaring eller forståelse af egen situation.

Hvordan denne styring gennem dialogen bliver til selvstyring hos den unge og således til forandring, er ikke entydig. Ovenstående analyse af interviewet med B peger på, at dialogen kan medføre, at den unge får en ny selvforståelse og i forlængelse heraf vælger at ændre sin adfærd. Karlsen og Villadsens peger på, at udsagn, der kommer fra borgeren selv, kan anvendes til at holde borgeren fast og op på de fremsagte udsagn som sande. Når borgerens synspunkter bedes udlagt, kan de således gøres til autoritet og holdes fast på udsagnene, og så kan de på den vis anvendes som styring med henvisning til selv-produceret viden (Karlsen og Villadsen, 2007).

Nærværende analyse peger på, at styringen i dialogen primært har til formål, at få viden om den unges sociale liv og forhold til brug for, at finde fremadrettede løsninger – en fremadrettet-løsningsfokuseret tilgang.

Dialogen som styringsform kan derved betragtes på mere end én måde i relation til bekymringssamtalen og fagpersonernes forsøg på at skabe forandring hos de unge. På trods af, at det ikke er entydigt, hvordan dialogen kan medføre forandring blandt unge, kan den fagpersonernes dialog under bekymringssamtaler være en måde, fagpersonerne potentielt kan lede unge mod forandring på.

Opsamlende kan den vellykkede bekymringssamtale beskrives som en dialog, hvor den unge vedkender sig sin handling eller adfærd, eller som minimum ikke modsætter sig

bekymringssamtalens berettigelse, og at den unge og den unges forældre accepterer, at rammerne for, hvad bekymringssamtalen omhandler, herunder at den ikke benyttes til udsagn om begrundelser for den unges handling eller adfærd, og at den unge indvilliger i en dialog om sit sociale liv og forhold. Desuden forudsætter den, at de indkaldte ikke har modstand mod kommunen, og at forældrene ikke er vrede på den unge.

Diskussion

Der blev i det forgående præsenteret to hovedelementer i den løsningsfokuserede tilgang. Efter ovenstående analysen af fagpersonernes beskrivelser af bekymringssamtalerne tyder det på, at fagpersonerne ikke altid tager udgangspunkt i, det der fungerer godt i den unges liv, når den fagpersoner spørger den unge ind til forhold i den unges liv. Imidlertid er fagpersonerne optaget af, at fremhæve positive sider af den unge og den unges adfærd, hvorfor de på trods af måske at søge efter bagvedliggende vanskeligheder, også fremhæver det positive aspekter omkring den unge. Derudover findes det væsentligt at på trods af, at fagpersonernes udsagn fra interviewsene peger på, at der i flere sammenhænge søges efter udfordringer, er det ikke ensbetydende med, at det afspejler sig i måden hvorpå de spørger den unge. Spørgsmål kan stilles på mange måder. Der for eksempel på, at spørge om det går godt/dårligt i skolen, eller spørge er du glad for at gå i skole. Ved et neutralt spørgsmål, kan den unges svar altså både resultere i et problem eller noget der fungerer godt i den unges liv. Ydermere kan man betragte en forudsætning for, at kunne tage udgangspunkt i det der fungerer i den unges liv er, at udfordringen, vanskeligheden eller problemet allerede er kendt.

Den løsningsfokuserede tilgang handler om at gå fra ekspertrolle til en ikke-vidende position. Med afsæt i, at dialogen er styret indholdsmæssigt og således er bestemmende for, hvilke emner der skal snakkes om og det, at fagpersonerne indtager en vidende position i forhold til, hvordan kommune og system må forstås, kan fagpersonernes tilgang ikke betragtes som havende en ikke-vidende position. På den anden side har fagpersonerne fokus på, at finde løsninger med afsæt i den unges egne udsagn, som tyder på at fagpersonerne indgår i dialogen med den unge fra en ikke-vidende position.

Den løsningsfokuserede tilgang handler også om, at tage udgangspunkt i borgerens drømme og ønsker. Analysen viser at fagpersonerne skaber rammer for indholdet i bekymringssamtalerne, som kan medføre en indskrænkelse af hvad den unge kan sige og ikke sige. Når dette er sagt er det ikke ensbetydende med, at den unge aldrig gives mulighed for at

fremsige mål og drømme. I observation1 tager fagpersonen udgangspunkt i et skema fra den løsningsorienterede tilgang. Skemaet har fire overskrifter og fungerer, som styring for dialogen mellem den unge og fagpersonen. Overskrifterne er udfordringer, fungerer, se ske og aftaler. Det er meningen, at både fagperson, forældre og den unge kan byde ind med ting under de forskellige overskrifter (Bilag 7:1). Det er altså under ”se ske”, at man forestille sig, at den unge gives mulighed for at fremsige sine mål og ønsker. I pågældende observation af bekymringssamtalen spørges den unge, dog ikke til dette under dialogen og det der ender med at stå under ”se ske” er at den unge tager til jobsamtale, som allerede var planlagt inden, men den unge havde endnu ikke en dato for jobsamtalen (ibid.).

Hvordan den løsningsfokuserede tilgang afspejler sig i bekymringssamtalerne kan altså diskuteres. Der blev tidligere peget på, at man på baggrund af tilgangen potentielt kan skabe forandring, hvorfor den kunne betragtes som en styringsteknologi i forbindelse med, at lede de unge mod forandring. Dette kan nuanceres med afsæt i de mulige barrierer, fagpersonerne oplever.

Der ses opsummerende nærmere en tendens til, at fagpersonerne via dialogen med de unge søger at finde, bagvedliggende vanskeligheder eller problemer, som årsag til deres de unges adfærd, som fagpersonerne kan ”fikse”.

Ud fra dette generelle billede kan styringsformen derved bestå i, at søge at få de unge i tale om sit sociale liv. Det betyder samtidig en søgen på, at fremhæve det positive omkring og ved den unges adfærd, samt at undgå vrede forældre og skæld ud. Ud fra den unges tale om sit sociale liv, kan fagpersonen bestemme indsatser, lave aftaler med den unge mv., der kan betragtes som fremadrettede ændringer i den unges liv, som fagpersonerne anvender for skabe forandringer for den unge.

Konsekvenser

At oplyse de unge om konsekvenser ved deres handling er, udover den løsningsfokuserede tilgang, noget, der fremgår af samtlige interviews med fagpersonerne og de to observationer.

I den ene af de to observationer er det over halvdelen af hele samtalen, der har udgangspunkt i delvis strafferetlige konsekvenser, når man kommer over den kriminelle lavalder, og delvist sikkerhedsmæssige konsekvenser, der er direkte forbundet med drengenes handling, som var ildspåsættelse (Bilag 1:3). Det at oplyse om strafferetlige konsekvenser er dog centralt.

Flere af de kommunale fagpersoner fortæller, at politiet typisk inddrages i samtalerne netop for at oplyse den unge om de strafferetlige konsekvenser ved handlingen, og at de ofte starter mødet med dette (Bilag 3:2). En anden fortæller ligeledes: *”Der er også noget med, hvad der sker, når man laver sådan noget – hvad er straffen og lidt den der uniformmæssige ting”* (Bilag 2:1), eller *”De kommer også for at give den der hårde dér. Sige, at det er satme ikke okay, det dér, og sidde i deres uniform. Det skaber et andet billede.”* (Bilag 5:3).

Iboende citaterne er der formentlig et ønske om, at de unge skal forstå konsekvenserne af kriminel adfærd, og et formodet ønske om, at de unge skal indse, at konsekvenserne ved deres handling eller adfærd er eller kan blive store. Samtidig afspejler citaterne en formodning om, at politiets uniform, ageren og italesættelse af konsekvenser kan påvirke den unge, hvorfor afskrækkelsesteorien kan inddrages, idet det kan formodes, at det har sigte på, at de unge bliver afskrækket fra at begå lignende handlinger igen.

Det kan ud fra begrebet om specialprævention, der handler om at afskrække den, der har begået noget kriminalitet, fra at gøre det igen, antages, at hensigten er at afskrække de unge, der indkaldes på baggrund af en kriminel handling, fra at gøre det igen. Generalprævention handler om at straffe dem, der har gjort noget forkert, for at andre skal se det og lade være med at gøre det samme (Cullen, 2014:418). Når fagpersonerne indkalder unge, som ikke har begået kriminalitet, men indkaldelse på baggrund af øget kriminalitetsrisiko og oplyser dem om strafferetlige konsekvenser, kan det derfor anses for at have et general afskrækkende sigte.

Hvis teorien derimod betragtes med udgangspunkt i, at afskrækkelsen opnås gennem strafferetlige straffe, kan bekymringssamtalen ikke medføre specialprævention, hvis ikke bekymringssamtalen opleves som en straf for de unge. Der kan dog fortsat være tale om generalprævention, da fagpersonernes oplysninger om strafferetlige konsekvenser anses for, at have til formål at skabe frygt, nervøsitet eller bekymring for straf, som kan afskrække den unge fra kriminalitet og reducerer tilbøjeligheden til lignende handlinger (ibid.).

Når dette fremhæves, er det, fordi fagpersonerne ikke anser bekymringssamtalen som hverken en straf eller konsekvens for den unge, der har begået kriminalitet. Ifølge fagpersonernes beskrivelser er der altså ikke tale om, at bekymringssamtalernes indkaldelse i sig selv kan afføde en specialpræventiv virkning (Bilag 1-4).

I observation 2 siger en far dog i forbindelse med fagpersonens oplysninger om, hvilke konsekvenser drengenes handlinger kan få: *”men der er jo allerede konsekvenser, vi sidder jo her nu”* (Bilag 1). På trods af, at fagpersonerne ikke italesætter bekymringssamtalen som

værende en konsekvens af de unges handlinger, tyder det dog på, at dem, der indkaldes, kan have den opfattelse. Det fremgår ligeledes af interviewet med ung B, at han ser de samtaler, han blev indkaldt til, som værende konsekvensen af handlingen, idet han opfatter bekymringssamtalerne som noget, han blev pålagt og skulle komme til på baggrund af hans handling. (Bilag 9:1). Der findes således indikatorer fra de indkaldtes perspektiv på, at bekymringssamtalen i nogle tilfælde kan opfattes som en konsekvens og måske virke afskrækkende.

At oplyse de unge om konsekvenser kan betragtes som en styring med henblik på, at transformere tanker og følelser hos den unge (Foucault, 1982:221). Idet målet med de strafferetlige konsekvenser kan anses at være, at skabe frygt for straf og tanker om konsekvenser, som vil kunne øge den unges selvstyring. Det kan dermed forstås som en måde, hvorpå fagpersonerne søger at igangsætte en refleksion hos den unge i forhold til egen identitet og fremtid, hvormed denne styringsform vil kunne medføre en forandring hos den unge (ibid.). På den måde kan konsekvenserne altså siges potentielt at kunne koble sig til den unges selvstyring for at give form til den unges selvforhold.

Et af kendetegnene ved styringsteknologier er, at de må give form til de unges selvforhold (ibid.). Man kan ud fra den antagelse derfor forestille sig, at for at oplysningerne om konsekvenser leder til selvstyring, er en forudsætning, at den unge ser sig selv afspejlet i oplysninger. Fagpersonerne trækker ikke på udsagn fra den unge på samme vis som belyst i de forudgående afsnit, hvorfor man kan antage, at der kan være en udfordring i at koble oplysninger til den unges selvforhold. For at dette skal lykkes, kan man forestille sig, at en forudsætning er, at den unge bekender at have gjort det, den unge er indkaldt på baggrund af, som minimum over for sig selv, for på den måde at give oplysninger relevans og en afspejlingsmulighed for den unge. I modsat fald vil man ifølge Foucaults perspektiv risikere, at oplysninger om konsekvenserne ikke kobler sig til den unges selvforhold og dermed ikke medfører selvstyring og derved ikke skaber forandring.

I interviewet med ung B fortæller han, at han var indkaldt til en gruppebaseret samtale, hvor gruppen blev oplyst om konsekvenserne ved kriminalitet af en politibetjent og en ansat ved kommunen (Bilag8:9). Når han på nuværende tidspunkt i interviewet ser tilbage, oplever han dette som noget af det afgørende for, at han ”fik øjnene op”, da han ikke ønskede de konsekvenser, han blev oplyst om kunne følge med et liv med kriminalitet.

”Ærlig talt blev jeg skræmt af det. Jeg holdt mig virkelig langt væk fra slåskampe. (..) Efter de møder og alting så går jeg bare udenom. For selvom jeg bliver aggressiv og sådan noget, så vil jeg så ikke tage det skridt videre rundt, på grund af, at hvis jeg bliver anmeldt, så hedder det ikke en chance mere. Det har jeg egentlig ikke haft lyst til.” (Bilag 8:5).

Det kan således antages, at han gennem oplysninger har fået øget en selvstyring, idet han har taget et valg om ikke at begå kriminalitet igen af frygt for konsekvenserne. Det skal dog fremhæves, at dette ikke er det eneste, ung B vurderer som afgørende for, at han ikke begik kriminalitet igen.

I overensstemmelse med, at det kan virke på nogen unge at skræmme dem, oplever en fagperson, at de, der bliver afskrækkede, er dem, der måske i virkeligheden ikke er så involverede i kriminalitet.

”Det har faktisk været dem, der har været lidt uskyldige, kan man sige – der bare har været på det forkerte sted på det forkerte tidspunkt. De havde måske ikke så meget med det, udover at de var med dem i den gruppering, og det observerede SSP jo” (Bilag 6:6).

Der foreligger blandede forskningsmæssige resultater vedrørende virkningen af afskrækkelse. Dette er blandt andet afhængigt af, hvilke parametre der måles på, såsom straffens strenghed og sandsynlighed (Cullen et al. 2014:431). Dog peger forskningen på, at afskrækkelse ikke er et effektivt middel til at nedbringe recidiv i forbindelse med ungdomskriminalitet. Nogle studier har sågar påvist en stigning i recidiv efter deltagelse i afskrækkelsesprogrammer (Jørgensen et al. 2015:59; Kyvsgaard, 20001). Foglias (1997) undersøgelse af afskrækkelse blandt unge viste, at der ikke var signifikant sammenhæng mellem de unges vurdering af risikoen for, at blive opdaget af politiet og begået kriminalitet. Derimod indikerer undersøgelsen at venner, voksne rollemodeller og alvorligheden af forældrenes straf, samt indlærte normer, er faktorer der mere retvisende billede af hvad der virker kriminalitetsafskrækkende blandt unge (Foglia, 1997:1).

På baggrund af forskningen kan der stilles spørgsmål ved, hvorvidt oplysningerne om mulige strafferetlige konsekvenser ved de unges handlinger eller adfærd har den intendede afskrækkende virkning.

Flere af fagpersonerne fortæller i overensstemmelse med ovenstående, at de ikke ved, om det har en effekt. De oplever blandede reaktioner fra de unge i forbindelse med at oplyse dem om konsekvenser. En fagperson fortæller i forbindelse med et spørgsmål om, hvordan de unge reagerer på skrækhistorier om, hvilke konsekvenser kriminalitet kan få.

”Det er blandet. Nogen unge griner jo, ikke fordi det er sjovt, men fordi de synes det er en virkelig dårlig situation at sidde i, og så er der unge bliver sådan ”uh, jeg skal fandme ikke derop op igen”, og så der unge det preller helt af på”. (Bilag 4:3).

En anden fagperson fortæller om reaktionerne blandt en ”hård kerne af drenge”: *”De trækker på skulderne. De er ligeglade. Altså, vi har en hård kerne af drenge deroppe, der skider det hele i stykker (...).* (Bilag 5:2)

Som fagpersonens udsagn fortæller, var de unge tilsyneladende ligeglade med oplysningerne om konsekvenser. Flere fagpersoner fortæller, at når den unge helt afviser dialog eller trækker på skuldrene, kan det blandt andet indikere, at den unge er ligeglad.

Det kan da betyde, at den unge ikke oplever en frygt eller nervøsitet og dermed ikke bliver afskrækket (Cullen et al. 2014:418). Det findes i den forbindelse relevant, at det i nogle subkulturer kan være forbundet med status og prestige at være i kontakt med politiet og eventuelt andre myndigheder. Et eksempel herpå er Nedim Yasars historie, hvor han f.eks. i forbindelse med, at han blev fængslet, følte sig mere nysgerrig end bange (Toksvig, 2018:215).

”Nedim havde tit proklameret, at man ikke var rigtig gangster, før man havde siddet i fængsel. Så på den måde var det mest spændende (...)” (ibid.).

Nedims historie er altså et eksempel på en ung mand, der på daværende tidspunkt ikke frygtede straf og konsekvenser, men forbandt dette med et statussymbol. Undersøgelser har i overensstemmelse hermed påpeget, at kriminalitet og kriminalitetens konsekvenser kan være

forbundet med et statussymbol. Flemming Balvig peger blandt andet på denne status, anerkendelse og spænding (Balvig, 2015:3f). Der altså eksempler på, at konsekvenser ved kriminalitet kan være forbundet med både spænding og status. Fagpersonernes oplysninger om konsekvenser vil derfor ikke blandt alle unge medføre en umiddelbar frygt eller nervøsitet.

Opsamlende er der i empirien blandede erfaringer med afskrækkelse. På baggrund af forskning og begrebet selvstyring, kan der siges at være risiko for, at det ikke vil lede de unge mod mindre kriminalitet, at oplyse dem om de strafferetlige konsekvenser ved deres handling eller adfærd. Der kan derfor stilles spørgsmålstejn ved, om det vil medføre den intenderede forandring hos de unge.

Stempling

Afslutningsvist er et væsentligt tema i interviewene med fagpersonerne stempling. På trods af, at fagpersonerne ikke er blevet spurgt om dette tema, nævner næsten samtlige seks fagpersoner stemplingsrisiko i løbet af interviewet (Bilag: 2,4,6). Det er altså noget, der optager fagpersonerne, og som der er knyttet faglige overvejelser til. Dette ses f.eks. i forbindelse med åbenlyse italesættelser af, at den unge vil fortsætte med kriminalitet:

”politifolkene sagde, du ligner én, der kommer i en bande, du gør alt muligt, (...) deres agenda var, at de havde prøvet alt med den her dreng, han var også en rigtig svær dreng, så de gad bare ikke mere, de kunne ikke mere” (Bilag 2:8).

Fagpersonerne er altså opmærksomme på stempling i forbindelse med direkte italesættelser af, hvad de unge er eller bliver, særligt hvis dette er ladet i en retning, der er modsat den ønskede forandring, som det at ligne én, der bliver bandemedlem. Af udsagnet kan det udledes, at politifolkene har kategoriseret den unge og givet ham en identitet som kommende bandemedlem, der ud fra Lemerts teori kan begrebsliggøres med primær afvigelse (Lemert, 2014(1993):264). Fagpersonerne er altså opmærksomme på, at denne primære afvigelse italesættes for den unge, hvilket ud fra Lemerts teori kan formodes at medføre en øget risiko

for sekundær afvigelse. Den sekundære afvigelse vil altså medføre, at den unge tager denne italesatte afvigeridentitet til sig og handler i overensstemmelse med den (ibid.).

I forbindelse med Foucaults syn på magt er det aspekt, at det bliver direkte kommunikeret til den unge, dog relevant. I og med at den potentielle styring af individet da ikke længere kan betragtes som værende skjult. Ifølge Foucault er den mest produktive magt og styring den, der er usynlig for individet, idet den ikke giver individet mulighed for at overholde den og tage stilling til den (Foucault, 1982:214). På den baggrund kan man forestille sig, at de direkte italesættelser af afvigeridentiteter har en mindre stemplingsrisiko end de stemplinger, der foregår skjult. Et eksempel på dette er, at der forekommer en primær afvigelse i forbindelse med fagpersonernes vurdering af, hvilke unge der har en øget kriminalitetsrisiko, og hvilke der ikke har. Som følge heraf indkaldes de primære afvigere til bekymringssamtale. Den unge indkaldes dermed til en bekymringssamtale, hvilket ikke alle unge gør, og kan derved ”skjult” blive gjort bekendt med, at fagpersonerne tillægger ham eller hende en afvigeridentitet. Det må præciseres at det ikke er indkaldelse der er skjult, men fagpersonernes vurderinger og de drøftelser mellem fagpersonerne der har været forud for indkaldelsen. Den sekundære stempeling, der er den, der kan være forbundet med øget kriminalitetsrisiko for den enkelte unge, men forudsætter dog, at den unge tager den afvigende identitet til sig og handler i overensstemmelse med denne (Lemert: 2014(1993):264).

Den primære afvigelse har altså rødder i en skelnen mellem det normale og det afvigende. Dette kan sammenlignes med Foucaults begreb om objektivisering, som netop henviser til den proces, hvori mennesker rangordnes og kategoriseres for at skelne det unormale fra det normale (Foucault, 1982:213f). Det er en nødvendighed for at gøre individer forståelige og meningsfulde, og for at bestemme relevante former for styringsformer med henblik på at lede dem (Mik-Meyer og Villadsen, 2007:36).

Med afsæt i Foucault kan kategoriseringerne anses, som en nødvendighed i processen mod at skabe forandring, mens man ud fra Lemerts teori kan argumentere for, at dette medfører en stemplingsrisiko. I praksis kan man argumentere for, at det er nødvendigt at lave en differentiering mellem, hvilke unge der skal indkaldes, og hvilke der ikke skal, da det ikke er muligt at indkalde alle unge. Det vil altså altid være med afsæt i, at fagpersonerne har fundet den unges handling eller adfærd tilpas afvigende og derfor indkalder. Det kan dog problematiseres, at det i de undersøgte praksisser gøres med afsæt i fagpersoners faglige skøn, da det medfører en uensartet praksis omkring, hvem der indkaldes.

De svære unge

Foruden denne objektivering, der foregår i forbindelse med vurderingen af, hvem der skal indkaldes, er der fundet en kategorisering af de unge i forhold til, hvor ”svære” de er (Bilag 2:8).

Som beskrevet har mange af de unge, der indkaldes til bekymringssamtale, allerede en sag i familieafdelingen, hvorfor der allerede foreligger oplysninger om dem. De unge, der har en sag ved kommunens familieafdeling, har altså allerede en eller anden form for udfordring, som systemet enten er ved at afklare eller søger at afhjælpe, som ligeledes kan medføre primær afvigelse. Foruden det kan man forestille sig, at nogle af de unge, der indkaldes til bekymringssamtale, på den ene eller anden måde er udfordret i forhold til deres tilknytning til det konventionelle samfund, idet de kan have problematikker i skolen og måske ikke er tilknyttet en fritidsklub eller har fritidsaktiviteter (Bilag 1:2). Dette kan understøttes med den tidligere belysning af, at nogle unge afviser dialogen med myndighederne og forbinder kontakten med et statussymbol, da dette kan fortolkes som et tegn på, at de unge har vendt det konventionelle samfund ryggen og således har svagere bånd til det konventionelle system (se afsnittet *konsekvenser*).

De ”svære unge” kan således repræsentere en gruppe af unge, der af forskellige årsager har svagere bånd til det konventionelle samfund.

Samtidig fortæller fagpersonerne, at der kan afprøves forskellige bekymringssamtaler på én ung med forskelligt fokus. Det vil sige med variationer i, hvorvidt samtalen sigter mod afskrækkelse og hård retorik, som en fagperson udtrykker det, eller på en mere omsorgsfuld retorik. Adspurgt om, hvad det er for et signal, man ønsker at sende til den unge, når det vælges, at politiet skal deltage, og/eller at bekymringssamtalen skal foregå på en politistation, fortæller fagpersonen:

”Det er en magtdemonstration, det er jo ”prøv at hør, nu er vi synlige her over for dig”, det er, hvad politiet tænker. Især hvis det er én, de der gentagne gange har observeret eller set hænge ud med de forkerte og så har de også en lidt hårdere retorik. (...). Og når man ved bagatelgrænsen, (...) så har man en mere omsorgsfuld retorik over for de unge. Det er i hvert fald en af de ting, vi gør rigtig meget” (Bilag 5:2f).

Udsagnet viser, hvordan fagpersonerne, herunder også politiet, vælger en mere hård tilgang ved ”gængere” og omvendt en mere omsorgsfuld tilgang i forbindelse med tyveri, småhærværk og lignende, som fagpersonen forstår ved mindre alvorlig kriminalitet (ibid.). Der ses altså en tendens til, at de ”svære unge” mødes med en hårdere og konsekvensorienteret tilgang i bekymringssamtalen. En anden fagperson fortæller om en bekymringssamtale, der er ved at blive tilrettelagt med en ung, der har været til bekymringssamtale før:

”De har været til mange samtaler ved mig, så nu prøver vi at se, om det gør et eller andet, at han skal til samtale på politistationen (...) jeg tænker, at han måske ikke helt har mistet respekten for autoriteter, så jeg håber, at han måske kan blive lidt nervøs af det” (Bilag 3:3).

Fagpersonen har altså erfaret, at samtaler ved kommunen ikke har skabt nogen forandring, hvorfor der nu afprøves en tilgang med mere fokus på konsekvenser og afskrækkelse. Samtidig viser citater, hvordan politiets rolle bliver større. Der ses altså en tendens til, at når fagpersonerne har afprøvet bekymringssamtaler før, og den unge fortsat ikke har forandret sin adfærd, så ændrer fagpersonen tilgang til en mere konsekvensorienteret og hård kurs rettet mod de unge.

Samlet set kan det betyde, at de unge, der har vendt systemet ryggen, eller af andre årsager ikke har stærke bånd til det konventionelle samfund, kan blive mødt med en hårdere tilgang end andre unge.

Ifølge Sherman er de unge med svag tilknytning til de konventionelle samfund mindre tilbøjelige til at reagere med afskrækkelse fra kriminalitet, hvis de sanktioneres (Sherman). Der er altså en risiko for, at fagpersonernes intensiverede hårde tilgang overfor de unge ikke medfører afskrækkelse blandt netop de unge, der har begået flergangskriminalitet og derfor fortsat indkaldes til bekymringssamtaler. Samtidig mødes de med en hårdere og hårdere tilgang fra fagpersonernes side. Man kan i den forbindelse sætte spørgsmålstejn ved, hvorvidt fagpersonernes tilgang skaber den forandring, der søges hos de unge. Ydemere kan man forestille sig, at jo svagere den unges bånd er til det konventionelle samfund, desto flere udfordringer vil fagpersonerne have mulighed for at identificere og finde løsninger på.

Hvorfor man kan sætte spørgsmålstegn ved, om man ved at anvende en ”omsorgsfuld” og løsningsorienteret tilgang i forbindelse med ”svære” unge ville kunne få den unge i tale og finde løsninger som i den løsningsfokuserede tilgang.

Ifølge Sherman har dem med stærke sociale bånd til det konventionelle samfund størst tendens til at reagere med afskrækkelse, da de sociale bånd ikke vil sættes på spil, idet de er forbundet med værdi og stolthed for individet (Sherman, 2014(1993):280). Ud fra den antagelse kan det altså være unge med stærke sociale bånd, fagpersonerne oplever at kunne afskrække fra kriminalitet. Ifølge Sherman er unge med svage bånd til det konventionelle samfund samtidig dem, der har størst tendens til at reagere med øget kriminalitet, såfremt de samtidig oplever sanktionen som uretfærdig (ibid.).

Med afsæt i Sherman kan der derved være et paradoks i, at fagpersonerne lader til at bevæge sig i en mere konsekvensorienteret tilgang i tilfælde af de ”svære unge” og en mere løsningsorienteret tilgang i forbindelse med unge, der har begået lettere førstegangskriminalitet. I denne forbindelse må det tilføjes, at det ydermere er fundet, at fagpersonerne ikke altid har en hårdere tilgang over for ”svære unge”, idet fagpersonerne kan have andre hensyn end den unges adfærd og kriminalitet. Det afspejler sig f.eks. i fagpersonernes faglige overvejelser om, hvorvidt der skal afholdes bekymringssamtale. Der kan f.eks. være familierelaterede eller sociale forhold i den unges liv, som giver anledning til slet ikke at indkalde til bekymringssamtale (Bilag 2:1). Det er således væsentligt at bemærke, at fagpersonerne altså ikke altid anvender bekymringssamtalen, såfremt de vurderer det uhensigtsmæssigt grundet problemer, der rækker udover kriminalitet.

Uretfærdighed

Analysen under *fællessprog* tyder på at fagpersonerne søger, at skabe en forståelse blandt de der indkaldes, der er i overensstemmelse med deres. Særligt hvad angår baggrunden for indkaldelsen, som fagpersonerne søger at retfærdiggøre for dem, der kunne opleve den som uretfærdig. Det kan f.eks. være i forbindelse med hvem der indkaldelse og hvem der ikke gør.

”(...) og så har hele kommunen været fyldt med familiemedlemmer, der bare har ”det er racistisk og det er fordi vi er kurdere” og alt muligt andet og helt vildt” (Bilag 2:10).

Fagpersonen fortæller i den forbindelse, hvordan hun måtte konfliktneddæmpe og overbevise familien om, at det ikke kun var deres søn, der blev indkaldt af kommunen (ibid.). Fagpersonerne har altså fokus på at gøre oplevelsen omkring indkaldelsen retfærdig.

Det er tidligere beskrevet, at baggrunden for, hvem der indkaldes til bekymringssamtaler, tager udgangspunkt i fagpersonernes faglige skøn, hvilket betyder at der ikke er en ensrettet praksis omkring, hvem der indkaldes (Fuglsang, 2016:1). Det kan blandt andet på den baggrund antages, at nogle unge kan finde deres indkaldelse uretfærdig. Som ovenstående citat indikerer, kan de indkaldte være optagede af, hvem der også indkaldes og ikke indkaldes.

Som beskrevet kan nogle af de unge, der indkaldes til bekymringssamtale, have svage bånd til det konventionelle samfund. Når lovovertrædere med svage bånd afviser skammen og reagerer med vrede, så vil den uretfærdige sanktion kunne øge fremtidige lovovertrædelser (Sherman, 2014(1993):280).

På baggrund af ovenstående tyder det på, at kombinationen af unge, der oplever uretfærdighed i forbindelse med bekymringssamtale, samtidig med at de har svage bånd til det konventionelle samfund, kan forekomme i forbindelse med bekymringssamtalerne. Der kan således sættes spørgsmålstegn ved, om der kan være en risiko for, at indkaldelsen til en bekymringssamtale for nogle grupper af unge kan være forbundet med en øget kriminalitet.

Det er som beskrevet særligt med afsæt i begrebet om trodsighed, at Sherman argumenterer for, at øget kriminalitet kan forekomme. Dette vil, ifølge Sherman, først forekomme, hvis det samtidig er forbundet med, at den unge definerer sanktionen som stigmatiserende og nægter eller afviser at anerkende den skam, sanktionen har medført (ibid.:279f). Der er således tale om en række faktorer, der skal optræde samtidig, for at det vil medføre, at den unge reagerer med trodsighed og øget kriminalitet.

Opsamling

Det blev fundet, at fagpersonerne besidder viden og sandhed om kommunen og øvrige myndigheder, som de forsøger at lede dem, der indkaldes til bekymringssamtale, mod, såfremt de ikke er samme overbevisning. Blandt andet det, at kommunen betragtes som et neutralt hjælpeorgan. Dette afspejler sig i en søgen på, at skabe overensstemmelse mellem deres og de indkaldtes opfattelse af det kommunale system, indkaldelsen og indholdet i dialogen. Det blev fundet at fagpersonerne har rammer for indholdet i dialogen under

bekymringssamtaler. Herunder undgår de at spørge eller gå ind i baggrunden for den unges handling. Dette kan både være af hensyn til at undgå bortforklaringer og skyldsspørgsmålet, samt for at det ikke skal overskygge andet indhold i dialogen. Analysen peger på, at indholdet i dialogen under bekymringssamtaler nærmere består af henholdsvis konsekvenser ved kriminalitet og belysning af den unges liv, herunder med hovedsageligt den unges sociale liv. Med afsæt heri søger fagpersonerne løsninger, der kan skabe forandring for den unge. Oplysningerne af konsekvenser kan afspejle en søgen på at afskrække de unge fra kriminalitet. Der blev derved udledt to overordnede styringsformer i fagpersonernes praksis omkring bekymringssamtalerne. Dels afskrækkelse og dels gennem fremadrettede løsninger i den unges sociale liv.

Bekymringssamtalerne kan afspejles i den tilgang der er ledelsesmæssig forankret i den kommunale praksis og hovedelementer kan anses for at have empirisk støtte i forskning og kan med afsæt i magtperspektivet betragtes som mulig styringsform, der kan lede de unge mod selvstyring og derunder forebygge kriminalitet. Der er dog fundet variationer i forhold til fagpersonernes beskrivelser og hvad den løsningsfokusrede tilgang foreskriver. Der blev i sit spørgsmål ved det, at tilgangen er oprindeligt stammer fra coaching-verdenen og ikke er empirisk undersøgt i relation til kriminalitetsforebyggelse.

Fagpersonerne bestemmer tilgangen og indholdet i bekymringssamtalen, på baggrund af allerede kendt viden om de unge, som f.eks. når den unge har en sagsbehandler på kommunen. Derudover på baggrund af en vurdering af ”sværhedsgraden” af den unges adfærd eller kriminalitet. Vurderingen eller kategoriseringen af den unge bliver altså bestemmende for hvilken styringsform fagpersonerne anlægger på bekymringssamtalen med den unge. Der blev fundet en kategori af ”svære unge”.

Det blev fundet, at fagpersoner søger forandring blandt ”svære unge” gennem afskrækkelse og at jo flere gange den unge begår kriminalitet og indkaldes til bekymringssamtaler, jo mere konsekvensorienteret bliver fagpersonerne i deres tilgang. Analysen peger på at ”de svære unge” kan have mindre tilknytning til det konventionelle samfund. Da Sherman peger på, at unge med svagere bånd har mindre tendens til at reagere med afskrækkelse, og unge med stærke bånd større tendens, kan der sættes spørgsmålstejn ved, hvorvidt dette kan skabe den intenderede forandring hos de unge. Der kan ydermere sættes spørgsmålstejn ved, om fagpersonerne i forbindelse med ”svære” unge ville have større sandsynlighed for at skabe forandring hos den unge ved, modsat at anvende en mere og mere hård og konsekvensorienteret tilgang, ville anvende den mere løsnings-orienteret tilgang. Dette

ligeledes med afsæt i, at unge med svage bånd til det konventionelle samfund, ifølge Sherman, har en større tendens til at reagere med trodsighed, såfremt de oplever en sanktion som uretfærdig.

Konklusion

Der blev rejst spørgsmål om, hvordan fagpersonerne i kommunalt regi søger at skabe forandring gennem bekymringssamtaler hos unge. At skabe forandring blev sat i en teoretisk ramme, hvorved at skabe forandring blev forstået som styringsformer. Efter endt analyse kan der udledes to overordnede styringsformer, som fagpersonerne søger forandring gennem. Dels søger fagpersonerne forandring gennem afskrækkelse, og dels gennem fremadrettede løsninger i relation til de unges sociale forhold og liv. De to styringsformer er udledt af henholdsvis en konsekvensorienteret tilgang og en fremadrettet-løsningsfokuseret tilgang, fokuseret omkring den unges sociale liv og forhold.

Et underspørgsmål handlede om, hvordan styringsformerne kan påvirke de unge i relation til at begå kriminalitet. Efter endt analyse og diskussion peger undersøgelsen overordnet på, at fagpersonernes to styringsformer potentielt kan føre til forandring, men at der i forbindelse med de enkelte styringer kan være mulige barrierer. Nedenfor præsenteres analysens fund ved et blik på, først den fremadrettet-løsningsfokuseret tilgang og derefter den konsekvensorienterede. Efterfølgende præsenteres de fund, der har afsæt i stemplingsteoriene, som blandt andet udgør de mulige barrierer.

Det er fundet, at bekymringssamtalens form og indhold har nogle foruddefinerede rammer, sat af fagpersonerne, herunder hvad indholdet i dialogen skal rumme og ikke rumme. Det blev fundet at bekymringssamtalen ikke skal rumme skyldsspørgsmål og bort forklaringer fra de unge. Det blev i den forbindelse fundet, at den unge ikke altid spørges til sin oplevelse af egen adfærd eller handling. Det blev fundet at dialogen derimod skal rumme en belysning af den unges liv, hovedsageligt den unges sociale liv. Det kan for de unge betyde, at de ikke får mulighed for at fremsige deres forklaringer og synspunkter. Det kan potentielt medføre at de indsatser, tilbud og lignende fagpersonerne iværksætter ikke har relevans for den unge, i relation til det kriminalpræventive sigte med bekymringssamtaler. Det kan modsat medføre at den styres mod forandring, idet løsningerne kobler sig til den unges selvforhold. Løsningerne vil da fungerer som en aktivering af den unges selvstyring.

Empirien viser, hvordan fagpersonerne oplyser de unge om strafferetlige konsekvenser ved kriminalitet. Dette kan betragtes som et ønske om at afskrække de unge fra kriminalitet. At oplyse de unge om konsekvenser ved kriminalitet kan ligeledes betragtes som en måde, hvorpå fagpersoner søger forandring hos de unge. Oplysningernes potentiale til at koble sig til den unges selvforhold og derved skabe forandring hos den unge, er dog usikker. Den tidligere forskning vedrørende afskrækkelse som kriminalitetsforebyggelse giver dog anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, om fagpersonerne opnår en forandring af den unges adfærd og en kriminalitetsforebyggende virkning gennem afskrækkelse, da forskningen temmelig entydigt peger på, at skræmmeprogrammer og afskrækkelse ikke nedsætter recidiv. Der kan derfor sættes spørgsmålstegn ved, om det at oplyse den unge om konsekvenser kan skabe forandring hos den unge.

Et underspørgsmål handlede om hvordan stemplingsrisiko kan betragtes i forbindelse med bekymringssamtaler. Fagpersonerne peger på, at der kan forekomme stempling i forbindelse med italesætter til den unge, som indikerer at den unge har en kriminel fremtid. Stemplingsrisikoen ved dette kan nuanceres med afsæt i Foucaults teori om, at skjult magt er den mest produktive, idet den ikke giver individet mulighed for at forholde sig til den.

Der kan peges på, at der i forbindelse med bekymringssamtaler foregår objektivering eller kategorisering af de unge i forbindelse med en bekymringssamtale. Dette er samtidig nødvendigt, set ud fra at bekymringssamtaler har en afgrænset målgruppe.

Der blev fundet en tendens til, at fagpersonerne i tilfælde med ”svære unge” går mod en mere hård og konsekvensorienteret tilgang. På baggrund af Shermans teori giver dette anledning til at sætte spørgsmålstegn ved, om dette kan være med til at fastholde den ”svære” unges adfærd og måske medføre en øget kriminalitetsrisiko. Der blev ydermere sat spørgsmålstegn ved, om fagpersonerne i forbindelse med ”svære” unge ville have større sandsynlighed for at skabe forandring hos den unge ved, modsat at anvende en mere og mere hård og konsekvensorienteret tilgang, at anvende den mere fremadfokuserede tilgang, med afsæt i den unges sociale liv og forhold.

Der blev ydermere rejst spørgsmål om, hvordan henholdsvis en vellykke og en svær bekymringssamtale kan betragtes. Der kan peges på følgende karakteristika ved henholdsvis en vellykket og en svær bekymringssamtale:

En vellykket bekymringssamtale kan efter endt analyse betragtes som en dialog, hvor den unge bekender sin handling eller adfærd, der har givet anledning til indkaldelse, eller som

minimum accepterer bekymringssamtalens indkaldelse og rammer for indholdet i dialogen. Accepterer, at samtalen ikke skal handle om handlingen/adfærden og dennes begrundelser, men nærmere forhold i den unges liv, herunder særligt skole, fritid og venner. At den unge samtidig indgår i en dialog om disse forhold. Lader sig afskrække af oplysninger om, hvilke konsekvenser den unges handlinger kan medføre, eller accepterer fremadrettede indsatser og aftaler på baggrund af oplysningerne om den unges forhold.

En svær bekymringssamtale kan efter endt analyse beskrives som en dialog, hvor fagpersonerne oplever en modstand mod systemet eller kommunerne fra dem, der indkaldes til bekymringssamtale, og hvor det ikke lykkes at skabe en anden forståelse hos den unge og/eller forældrene, herunder situationerne, hvor indkaldelsen opfattes som værende uretfærdig og/eller uberettiget. Dialoger, hvor den unge/forældrene er optaget af skyldsspørgsmålet eller begrundelser for den handling eller adfærd, der gav anledning til fagpersonernes indkaldelse. Dialoger, hvor den unge ikke ønsker at tale og afviser kontakten. Samtaler, hvor den unge ikke lader sig afskrække af konsekvenser. For eksempel tydeligt viser ligegladhed, og hvor det samtidig måske ikke er muligt at iværksætte relevante indsatser eller aftale med den unge, da den unge afviser samarbejde, eller eventuelt, at fagpersoner har oplysninger nok til at finde rette indsatser, som følge af den unges modvilje mod at indgå i dialog.

Litteraturfortegnelse

- **Äkerström, Malin og Wästerfors, David** (2018) Kvalitative interviews – praktiske råd og analytiske muligheder, i Jabobsen, Michael Hviid (red.) *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag
- **Berg, Insoo K. Og Szabó, Peter** (2007) Kom godt i gang, i Berg, Insoo K. Og Szabó, Peter: *Løsningsfokuseret Coaching*. København: Hans Reitzels Forlag
- **Bryderup, Inge** (2010): *Ungdomskriminalitet, Socialpolitik og socialpædagogik – biografiske interviews med unge om straf og behandling*. Forlaget Klim
- **Cullen et al.** (2014) *Criminology Theory – Past to present*. Oxford University Press
PP:
- **de Vaus, David** (2001) *Research Design in Social Research*. London: SAGE Publication
- **DKR - Det Kriminalpræventive Råd** (2009) Bekymringssamtaler
<https://www.dkr.dk/ungdomskriminalitet/voksenstoette/bekymringssamtaler/>
Hentet 26. maj 2019
- **Foglia, Wanda D.** (1997) Perceptual deterrence and the mediating effect of internalized norms among inner-city teenagers. *Journal of Research in Crime and Delinquency*, Vol. 34 No. 4 pp. 414-442
- **Foucault, Michel** (1980) *Power/Knowledge Selected Interview and other writings 1972-1977*. Pantheon Books, New York
- **Foucault, Michel** (1982) Afterword by Michel Foucault: The Subject and Power, i Dreyfus, Hubert og Rabinow, Poul (2013) *Michel Foucault: Beyond Structuralism and Hermeneutics*. Oxford University
- **Foucault, Michel** (2008) *Sikkerhed, territorium, befolkning – Forelæsninger på Collège de France 1977-1978*. København K: Hans Reitzels Forlag
- **Fuglsang, Tine** (2016) Netværkssamråd – Kommunernes anvendelse af og erfaringer med servicelovens §57 c. Justitsministeriets Forskningskontor
- **Hede, Dag** (2007) Subjektivering og Objektivisering, i Hede, Dag: *Det Tomme Menneske – Introduktion til Michel Foucault*. Museum Tusulanums Forlag
- **Harboe, Thomas** (2006) Indføring i samfundsvidenskabelig metode, i Harboe, Thomas: *Indføring i samfundsvidenskabelig metode*. pp. 31-39 Frederiksberg: Forlaget Samfundslitteratur

- **Hauge, Ragnar** (1996) Allmennprevensjonen, i Hauge, Ragnar. Straffens begrunnelser. pp. 293-299 Tøyen: Universitetsforlaget AS
- **Henriksen, Lars og Prieur, Annick** (2004) Et nyt perspektiv på magt i det sociale arbejde (Bogkommentar) i Dansk Sociologi nr. 3/15, årg. 2004
- **Jacobsen, Michael Hviid** (2007) Adaptiv teori – en tredje vej til viden – En stående invitation til syntesesociologi, i Antoft, Rasmus og Jacobsen, Michael Hviid et. al (red.): *Håndværk og Horisonter – tradition og nytænkning i kvalitativ metode*. Odense: Syddansk
- **Järvinen, Margaretha og Mortensen, Nils** (2005) Det magtfulde møde mellem system og klient – teoretiske perspektiver, i Järvinen, Margaretha et al. (red.) *Det Magtfulde Møde mellem System og Klient*. Århus N: Aarhus Universitetsforlag
- **Jensen, Sune Qvortrup** (2018) Etnografi som kriminologisk metode – deltagelse, indlevelse og potentielle problemer i studier af samfundets skyggeside, i Jacobsen, Michael Hviid (red.) *Metoder i kriminologi*. Hans Reitzels Forlag
- **Johansen, Mette-Louise** (2018) “Aarhus indsatsen”: Utdveksling relationsarbejde i den danske velfærdsstat. I Anderson, A., Høgestøl, S. A.E. og Lie, A.C. (Red.) *Fremmedkrigere: Forebygging, straffeforfølgning og rehabilitering i Skandinavia*. Oslo: Gyldendal Norsk Forlag
- **Jørgensen, Tanja et al.** (2012): Risikofaktorer, effektevalueringer og behandlingsprincipper – en forskningsoversigt. København K: Justitsministeriets forskningskontor.
- **Jørgensen, Tanja; Kyvsgaard, Britta; Pedersen, Anne-Julie og Pedersen, Maria Libak** (2015): Præventive effekter af straf og andre tiltag overfor lovovertrædere – En forskningsoversigt. København K: Justitsministeriets Forskningskontor
- **Karlsen, Mads Peter og Villadsen, Kaspar** (2007) Hvor skal talen komme fra? – Dialogen som omsiggribende ledelsesteknologi. Dansk Sociologi Nr. 2/18 årg. 2007
- **Knudsen, Hanne og Khawaja, Iram** (2017) Bekymringsdistribution: Bekymringssamtalen som velfærdsteknologi, i La Cour et al. (red.) *Når teknologier holder mere, end de lover – Kritiske perspektiver på ledelse af velfærd*. Nyt fra Samfundsvidenskaberne
- **Kristensen, Søren og Krogstrup, Hanne Kathrine** (1999) *Deltagende observation – Introduktion til en forskningsmetodik*. København K: Hans Reitzels Forlag

- **Kvale, Steinar og Brinkmann, Svend** (2009) *Interview - Introduktion til et håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag
- **Kvale, Steinar og Brinkmann, Svend** (2015) *Interview – Det kvalitative forskningsinterview som håndværk*. København: Hans Reitzels Forlag
- **Kyvsgaard, Britta** (2000) *Hvad virker og hvad virker ikke med hensyn til at mindske ungdomskriminalitet – Udenlandske erfaringer*. Justitsministeriets Forskningskontor
- **Kyvsgaard, Britta** (2018) *Udviklingen i ungdomskriminalitet*. Justitsministeriets Forskningskontor
- **Layder, Derek** (1998): “Towards Adaptive Theory”, i Layder, Derek *Sociological Practice*. London: SAGE Publications Ltd
- **Lemert Edwin M.** (2014 (1952)) *Primary and Secondary Deviance*, i Cullen et al. (2014) *Criminological Theory: Past to Present*. Oxford University Press PP:
- **Manuel, Celie og Jørgensen, Anne-Marie** (2013): *Systematic Review of Youth Crime Prevention Interventions*. Det Nationale Forskningscenter for Velfærd
- **Mehlbye, Jill. Berger, Nichlas Permin. Hjelm, Ulf og Rieper, Olaf** (2016): *Forældre- og Ungeinddragende indsatser til forebyggelse af kriminalitet*. KORA
- **Mulvad-Reinholdt, Sofie** (2018) *Netværkssamråd – en effektevaluering af servicelovens §57 c*. Justitsministeriets Forskningskontor
- **Mik-Meyer, Nanna og Villadsen, Kasper** (2007) *Magtens Former – Sociologiske perspektiver på statens møde med borgeren*. København K: Hans Reitzels Forlag
- **Pedersen, Inge Kryger** (2010) *Michel Foucault*, i Andersen, Pernille og Timm, Helle (red.) *Sundhedssociologi*. København K: Hans Reitzels Forlag
- **Pedersen, Maria Libak** (2013) *Kortlægning og evaluering af politiets brug af bekymringssamtaler og -breve*. Justitsministeriets Forskningskontor: København K.
- **Regeringen** (2018) *Regeringens retspolitik*
<https://www.regeringen.dk/regeringens-politik-a-a/>
Hentet 28. Maj 2019
- **SFI** (2013) *Kortlægning af indsatser mod ungdomskriminalitet*. Klart og Klart
https://viden.sl.dk/media/5447/indsatser_mod_ungdomskriminalitet.pdf
Hentet 31. Maj 2019
- **Sherman, Lawrence W** (2014 (1993)) *Defiance, Deterrence and Irrelevance: A Theory of the Criminal Sanction*, i Cullen et al. (2014) *Criminological Theory: Past to Present*. Oxford University Press

- Toksvig, Marie Louise (2018) Rødder - en gangsters udvej. Viborg: People's Press

Bilagsfortegnelse

Bilag 1 : Transskribering fagperson 1

Bilag 2 : Transskribering fagpersoner 2

Bilag 3 : Transskribering fagperson 3

Bilag 4 : Transskribering fagperson 4

Bilag 5 : Transskribering fagperson 5

Bilag 6 : Transskribering fagperson 6

Bilag 7 : Observationsnotater af to bekymringssamtaler

Bilag 8 : Transskribering ung 1

Bilag 9 : Transskribering ung 2

Bilag 10 : Interviewguide unge

Bilag 11 : Interviewguide fagpersoner1

Bilag 12 : Interviewguide fagpersoner2

Bilag 13 : Den løsningsfokuserede tilgang (anonymiseret internt dokument)